

SIILI, SAKSET JA SALAMURHA

Kuvien merkitys Jean-Claude Mourlevatin lastenkirja *Jeffersonin* kuvituksessa

Erin Rosendahl
Maisterintutkielma
Kirjallisuus
Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2024

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos
Tekijä: Erin Rosendahl	
Työn nimi: Siili, sakset ja salamurha – Kuvien merkitys Jean-Claude Mourlevatin lastenkirja <i>Jeffersonin</i> kuvituksessa	
Oppiaine: Kirjallisuus	Työn laji: Maisterintutkielma
Aika: Syksy 2024	Sivumäärä: 56
Tiivistelmä: Maisterintutkielmassani analysoin Jean-Claude Mourlevatin vuonna 2018 julkaistussa lastenkirja Jeffersonissa esiintyvien kuvien merkitystä tarinan kulun kannalta. Kuvat toimivat etiäisenä tulevista tapahtumista ja ohjaavat lukijan tulkintaa ja odotuksia tulevasta. Teos on murhamysteeri, joka käsittelee näkyvästi eläinten asemaa ja lihatuotannon eettisyyttä nuorta lukijaa kuitenkin etäällä pitäen. Metodina tutkimuksessa käytän kuvakirjatutkimusta ja intermediaalisuutta huomioivaa kertomusanalyysia. Tulkinta pohjaa kirjassa esiintyvien luku- ja tilannekuvien analyysiin suhteessa tekstin välittämään tarinaan. Keskiössä ovat lukujen aloituskuvien merkityksen kirjamaailmassa kirjan hahmoille ja niiden tulkinnalliset merkitykset.	
Asiasanat: Kuvakirjatutkimus, kuvakirja, radikaali lastenkirjallisuus, intermediaalisuus, kertomusanalyysi, kuvakirja-analyysi,	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	4
2. TUTKIMUSKYSYMYKSET	7
3. TEORIATAUSTA JA METODIT	8
3.1 Kuvakirja ja kuvitettu kirja	8
3.2 Intermediaalisuus ja bimodaalisuus	11
3.3 Metodit	12
4. AINEISTO	15
5. AINEISTON ANALYYSI	17
5.1 Väärinkäsityksistä lainsuojattomaksi.....	18
5.2 Salanimiä ja salaisuuksia	29
5.3 Totuus tulee päivänvaloon	38
5.4 Loppuratkaisu.....	49
6. LOPPUPÄÄTELMÄT	52
7. LÄHTEET	54

1. JOHDANTO

Lähes jokaiselle meistä kuvitettu lastenkirjallisuus on ensikosketus kirjallisuuden ja kertomuksen maailmaan. Lastenkirjallisuus eroaa muusta kirjallisuudesta rakenteeltaan, sillä niissä on tavallisesti vain rajallinen määrä sivuja, jotka ovat usein suurelta osin kuvitettuja. Sanoja näillä sivuilla on vähän ja aikuisen lukiessa kirjaa lapselle tulee lukutilanteesta sosiaalinen ja turvallinen tapa tutustua kertomuksiin. Monelle tuttuja perinteisiä kuvakirjoja ovat varmasti Miinan ja Manun erinäiset seikkailut, Pupu Tupunan leikit ja koiranpentu Puppen maailman ihmettelyt. Näissä kuvakirjoissa kuvat ovat usein koko aukeaman kokoisia ja niiden seurana on pienehkö määrä kirjoitettua tekstiä. Tämänkaltaisista perinteisistä kuvakirjoista eroavat Tove Janssonin *Muumi*-kirjat, kuten myös J. R. R. Tolkienin *Hobitti* (1937), jotka ovat lapsille suunnattuja kuvitettuja kirjoja, joihin moni lapsi tutustuu jopa ennen lukemaan oppimista. Kuvitetuissa kirjoissa kuvalla ei ole yhtä suurta merkitystä kuin kuvakirjoissa. Osittain kuvien merkitys on kuvitetuissa kirjoissa vähäisempi juuri kuvien määrän vuoksi suhteessa suurempaan tekstimäärään, mutta myös kuviin valittuja tilanteita on vähemmän. Tapahtumien kulkua joutuu siten pohtimaan ja kuvittelemaan ilman yhtä läsnäolevaa visuaalista ohjetta. Siinä missä kuvakirjassa tavallisesti jokaisella aukeamalla tapahtuu yksi tai kaksi asiaa on saman aukeaman kuvituksessa samat asiat kerrottu kuvien avulla, kun taas kuvitetussa kirjassa huomattavasti harvempi tilanne kerrotaan sekä kuvin että sanoin.

Valitsemani lastenkirja *Jefferson* esittää lukujen alkukuvat etiäisinä tuleville tapahtumille, mikä poikkeaa suomalaisille tutuista muumien kuvituksista. Esimerkiksi kirjassa *Muumipeikko ja pyrstötähti* (1946) lähes jokaisella aukeamalla on jonkinlaista kuvitusta joko yksittäisinä asioina tai tilannekuvina. Lisäksi luvun aloitusaukeamalla on tavallisesti jonkinlainen kuva siitä tilanteesta, josta tarina jatkuu. *Jeffersonissa* kussakin luvussa on vain kaksi kuvaa ensimmäisen seuratessa lukunumeroa ja toimien etiäisenä luvun tapahtumiin ja toinen kuva on suurempi sivun kokoinen tilannekuva. Lastenkirjallisuudessa kuvat eivät katoa lukijakunnan varttuessa taaperoiästä alakouluikäisiksi, vaan kuvakirjoja ja erityisesti kuvitettuja kirjoja suunnataan myös vanhemmille lapsille. Esimerkiksi Jeff Kinneyn kirjasarja *Neropatin päiväkirja* on suunnattu lapsille yhdeksästä ikävuodesta ylöspäin sisältäen kuvitusta kirjan tapahtumista.

Oma kiinnostukseni lastenkirjojen tutkimiseen nousi vuonna 2022 lastenkirjainstituutin tarjoaman kurssin pohjalta. Tällä kurssilla ekokriittistä lastenkirjallisuutta käsittelevällä luennolla nostettiin esiin Jean-Claude Mourlevatin kirjoittama ja Antoine Ronzonin kuvittama lasten romaani *Jefferson* (2018). Luennolla nostettiin esiin ihmisen ja eläimen välinen suhde tarinassa ja toisistaan erilliset ihmisten ja eläinten kaupungit. Kirja tarjoaa monia mahdollisia tutkimuksen kohtia, kuten huumorin lastenkirjassa hupsujen hahmojen ja mielikuvien kautta, radikaalin lastenkirjallisuuden eläinsuojeluaktiivisuuden ja teurasteollisuuden kautta ja jo mainitun ekokriittisyyden. Oma huomioni kiinnittyi näiden näkökulmien sijasta monokromaattiseen¹ kuvitukseen, joka antaa lukijalle vihjeitä seuraavista käänteistä ja tarinaan, jossa kaikki lähtee liikkeelle raa'asta murhasta.

Jefferson on tarina nuoresta kirjan nimeä kantavasta siilistä, Jefferson Ponsonby-Smythesta, joka eläinten kaupungissa löytää parturinsa kuolleena salongin lattialta. Jefferson poimii murha-aseen uhrin rinnasta juuri salongissa nukkuneen vuohirouvan herätessä. Vuohirouva herää ja näkee siilin murha-ase kädessään, mistä syystä hän tekee väärän johtopäätöksen siilin syyllisyydestä. Tämän väärinkäsityksen vuoksi Jefferson pakenee metsään, mistä hänen ystävänsä possu Gilbert hänet löytää. Kaksikko päättää selvittää parturin oikean kohtalon, ja he matkaavat ihmisten kaupunkiin turisteina, tarkoituksenaan löytää ja ehkä jopa vangita oikeat rikolliset. Tämän päätöksen myötä Jefferson ja Gilbert etsivät johtolankoja parturin salaisesta elämästä aktivistina eläinten oikeuksien puolesta ja he löytävät itsensä jäljittämästä palkkatappajia.

Tutkimuksessa käytän hyödynsäni pääasiassa kuvakirjatutkimusta, mutta kirjan luonteen huomioon ottaen tarjoaa myös lastenkirjallisuudentutkimus mielekkäitä näkökulmia. Lastenkirjallisuuden- ja kuvakirjallisuudentutkimus tuntuu välillä saavan helpon tutkimuskohteen maineen. Esimerkiksi Martin Salisbury ja Morag Styles kertovat kuvakirjojen tutkimuksen yliopistoissa tavallisesti kiinnostavan taide- ja suunnittelupuolen harjoittajia sekä kasvatuspöytäteoreetikkoja. Heidän teoksensa tarkoitus on tuoda lasten kuvakirjoille ansaitsemaansa tunnustusta taiteena, kirjallisuutena ja visuaalisena kirjallisuutena. (Salisbury & Styles 2012, 7.) Koen *Jeffersonin* olevan lähtötilanteeltaan jo niin epätyypillinen lastenkirja sen radikaalien ekokriittisten teemojen myötä, että sen tutkiminen varmasti tarjoaa oivalluksia. Samalla kertomuksen sisältö kirjallisuutena tulee pääpiirteittäin esiin myös kuvituksessa, joka dekkareiden tapaan johdattelee lukijaa odottamaan tiettyjä vihjeitä tai johtolankoja. Tämä kuvituksen tarkoituksellisuus etiäismäisinä vihjeinä on itselleni uusi piirre kuvitetuissa kirjoissa. Nämä epätyypillisyydet alleviivaavat lastenkirjallisuuden mahdollista monipuolisuutta ja kiinnittävät huomion *Jeffersonin* visuaaliseen ja kirjalliseen ansiokkuuteen.

---

¹ Vain yhden värin sävyjä sisältävä, tavallisesti mustan, valkoisen ja harmaan sävyjä.

Pelkästään taiteen ja kirjallisuuden lajina vielä vuosikymmen sitten jalansijaa hakenut kuvakirja ei siis välttämättä ole vielä saanut hakemaansa prestiisiä akateemisissa piireissä. Lastenkirjallisuuden tutkijat ovat aikanaan oikeuttaneet lastenkirjallisuuden tutkimuksen halulla legitimoida sitä tutkimuskohteena, mutta David Ruddin mukaan kuvakirjoilla on jo varteenotettava maine tutkimuskohteena (Rudd 2010, 102). Rudd kuitenkin vielä tarkentaa, että kuvakirjojen varteenotettavuus nousee kuvakirjojen opettavaisesta luonteesta, eikä niinkään kuvakirjan merkityksestä kirjallisuuden lajina.

Kuvakirjoja on viime vuosikymmeninä tutkittu enemmän. Perry Nodelman 1980-luvun loppupuolella keskittyi nimenomaan kuvan ja sanan väliseen vuorovaikutukseen ja kuvakirjan ainutlaatuisen muotoon. Kuvakirjojen muodon sijaan tutkittaessa niiden tekstiä aukeaa ovi erilaisten kirjallisuudentutkimuksen teorioiden kuten queer-, ekokriittisen, narrotologisen ja taidehistoriallisen teorian käyttöön. Rudd huomauttaa, että monen teorian käytön mahdollistuminen herättää myös mahdollisuuksia erimielisyyksille. (Rudd 2010, 103.) Muita kuvakirjatutkimuksen uraauurtavia nimiä ovat tässäkin maisterintutkielmassa esille nousevat Maria Nikolajeva, Ulla Rhedin ja Carole Scott sekä David Lewis ja Sophie van der Linden (Kümmerling-Meibauer 2014, 4).

Lastenkirjallisuutta ja kuvakirjaa lähden tutkimaan osittain siksi, että kyseinen kirjallisuus ansaitsee tulla tutkituksi yhtä vakavasti kuin muutkin kirjallisuuden genret, eikä vain välineenä opettaa asioita nuorille lukijoille tai toimia porttina ”oikeaan” kirjallisuuteen. Lastenkirjallisuuden ja kuvakirjojen tutkiminen kiinnostaa itseäni myös opettajan ammatista käsin. Kirjallisuus on tapa tuoda vaikeitakin teemoja nuorten lukijoiden käsiteltäväksi, joten Jeffersonin kaltaisen radikaalin lastenkirjan tutkiminen tarjoaa esimerkin tällaisen teoksen lähilukemisesta. Teoksen tarjoamat eettiset kysymykset ja järkyttävät kuvaukset esitetään hellävaraisesti nuorelle lukijalle, mutta myös vanhempi lukija voi poimia teoksesta muita tärkeitä teemoja, joita on mahdollista käsitellä yhdessä nuoren lukijan kanssa. Erityisen kiinnostavaksi koen aineistossani dekkarimaisen luonteen sekoittumisen kuvakirjaan, ja jännityksen rakentuminen kuvien kautta herättää kiinnostukseni.

2. TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tutkimukseni ytimessä ovat *Jeffersonissa* (2018) esiintyvät pienet piirrookset jokaisen luvun alussa. Hypoteesini on, että jokaisen tai lähes jokaisen näistä kuvista on keskeisessä osassa luvun kerrontaa esiintyen kuvatun kaltaisena fyysisenä esineenä tarinassa ja lisäksi tarjoamalla mahdollisuuden syvempään symboliseen tulkintaan. Tämä esineen tulkinta symbolina tarjoaa mahdollisuuden tehdä useampia tulkintoja. Lukujen alun kuvat toimivat hypoteesini mukaan Tšehovin aseena osassa tapauksia ja tarkoitukseni on selvittää, kuinka näiden esineiden merkitys lopulta toteutuu tekstissä.

Tšehovin ase on narratiivinen tekniikka, joka on nimetty venäläisen näytelmäkirjailija Anton Tšehovin mukaan. Tšehovin ase on kerronnassa esiintyvä, mahdollisesti aluksi merkityksettömältä vaikuttava elementti, joka kuitenkin tarinan edetessä osoittautuu tärkeäksi. Esimerkkinä on Anton Tšehovin näytelmä *Vanja-eno* (1987), jonka ensimmäisessä näytöksessä mainitaan ase, jota käytetään kuitenkin vasta kolmannessa näytöksessä. Periaatteena tässä kerrontatekniikassa toimii ajatus siitä, ettei narratiivissa tulisi esittää asioita, joilla ei ole merkitystä kerronnan kannalta. Ajattelen analysoimieni pienten kuvien siis kantavan merkitystä tarinan kulun kannalta, ja esineiden ja asioiden kuvaamisen luvun alun kuvassa on kannettava jonkinlaista merkitystä tarinan kannalta.

Lisäksi tutkin kuinka lukujen alun kuvat liittyvät luvuissa myöhemmin esiintyviin sivun kokoisiin kohtauskuviin. En usko näin tapahtuvan jokaisessa kappaleessa, mutta kuitenkin huomattavassa osassa uskon esineiden ja asioiden olevan kuitenkin lähellä.

Tutkimuskysymykseni ovat seuraavanlaiset:

1. Millaisia vertauskuvallisia merkityksiä lukujen alun pienet kuvat kantavat?
2. Millä tavalla lukujen alun kuvat esiintyvät esineinä tekstissä ja suhteessa luvun suureen kuvaan?

Valitsin nämä tutkimuskysymykset tarkoitukseni keskittyä kuvitukseen tekstiä enemmän. Kirja tarjoaa useamman kiinnostavan tulokulman tutkimukseen, joka ei liittyisi kuvitukseen ollenkaan, kuten jo johdannossa mainitsin. Kuvakirjatutkimuksessa usein keskitytään havaintojeni mukaan joko sarjakuvatutkimukseen tai pienten lasten kuvakirjojen tutkimukseen. Syynä tähän on oletettavasti Ruddin mainitsemat kolme pääaspektia liittyen juuri kuvakirjojen, sarjakuvien tai

kuvitettujen romaanin tutkimukseen. Nämä kolme osa-aluetta ovat aikaisemmin jo mainitsemani kuvakirjan muoto ja tekstin merkitys kuvakirjoissa/sarjakuvissa, jotka avaavat tutkimukset useammille teorioille ja kolmanneksi osa-alueeksi muodostuu lukijakokemus. (Rudd 2010, 103.) Kuvakirjoissa perinteisesti lukijoita ovat nuoret lapset, joten on luonnollista, että kuvakirjatutkimus suuntaa katseensa nuoriin lapsiin ja kuvakirjan opettavaiseen potentiaaliin. Nikolajeva ja Scott ovat tutkineet myös kokonaan sanattomia kuvakirjoja, jotka on suunnattu aikuisemmalle yleisölle, mutta en löytänyt niinkään paljoa tutkimusta 9–12-vuotiaille suunnatuista kuvitetuista kirjoista, joten tämä tutkimus voisi täyttää tätä kuvakirjatutkimuksen aukkoa.

3. TEORIATAUSTA JA METODIT

3.1 Kuvakirja ja kuvitettu kirja

Kuvakirjan ja kuvitetun kirjan välille ei ole tehty selkeää eroa. Kuvitetussa kirjassa tekstiä on enemmän suhteessa kuviin, mutta kuvakirjan ja kuvitetun kirjan eroa on vaikea sanoa tarkasti, sillä ei ole selkeää kaavaa siihen kuinka paljon enemmän kirjassa tulisi olla tekstiä, jotta kirja muuttuisi kuvakirjasta kuvitetuksi kirjaksi. Kristin Hallbergin määritelmä kuvakirjasta tarkoittaisi sitä, että jokaisella aukeamalla tulee olla vähintään yksi kuva, vaikkakin tämän määritelmän ongelmaksi voidaan lukea, ettei se ota huomioon kuvan ja tekstin suhdetta (Nikolajeva & Scott 2006, 10). Myös ruotsalainen tutkija Ulla Rhedin on määrittänyt kuvakirjat kolmen kategorian mukaan. Nämä kategoriat ovat eeppinen kuvakirja, laajennettu kuvakirja ja varsinainen kuvakirja. Eeppisessä kuvakirjassa (ruots. *episka bilderboken*) kuva tukee tekstiä lojaalina kumppanina ja kertoo kuvin sen, minkä tekstikin. Laajennettu kuvakirja (ruots. *expanderande bilderboken*) ei sisällä tekstiä yhtä paljoa, vaan kuvien tehtävä on nimenomaan laajentaa sitä, mitä kirjoitettu teksti sanoo. Varsinaisessa kuvakirjassa (ruots. *genuina bilderboken*) teksti ja kuva ovat toisistaan riippuvaisia. (Mikkonen 2005, 332.)

Kuvakirja itsessään jakautuu useampaan alakategoriaan riippuen kuvan ja sanan keskinäisestä vuorovaikutuksesta ja myös kuvien ja sanan yhteistyön tavoista. Kuvan ja sanan keskinäinen vuorovaikutus riippuu voimakkaasti siitä, miten suuri osa tekstistä on sanana ja miten

suuri osa on kuvana. Ääripäissä ovat luonnollisesti kokonaan kuvattomat tekstit ja yksittäiset kuvat kokonaan ilman sanoja. Kuvittamattomia tekstejä ovat esimerkiksi kuvittamattomat romaanit ja tekstittömiä kuvia ovat esimerkiksi valokuvat. Ne eivät lukeudu kuvakirjojen tai kuvitettujen kirjojen piiriin laisinkaan. Kuvakirjoihin liitetään niiden fyysinen muoto kirjana ja niiden narratiivinen luonne.

Kuvakirjat voivat olla kertovaa tekstiä, jonka jokaisella aukeamalla on ainakin yksi kuva, kuten valtaosassa klassisia lasten kuvakirjoja. Kuvakirjat voivat myös kertoa yhdenlaista kertomusta kuvilla ja toisenlaista sanoilla, jolloin kuvakirja on “vastakohtainen kuvakirja”, vaikka on varmaan yleisempää, että kuvakirja on “symmetrinen kuvakirja”, jolloin kuva ja teksti kertovat samaa tarinaa. Vastakohtaisen ja symmetrisen kuvakirjan väliin jäävät täydentävät ja tehostavat kuvakirjat. Täydentävässä kuvakirjassa teksti ja kuva täydentävät toistensa aukkoja, jolloin tarinasta olisi erittäin vaikea saada selvää ilman molempien apua. Myös tehostavassa kuvakirjassa sanoista muodostuva kertomus tarvitsee kuvat tuekseen kuvien tehostaessa tai laajentaessa kertomusta. Mentäessä yhä enemmän kuvaa painottavaa kertomusta kohti, myös sanaton kuvakirja on mahdollinen kuvakirjan muoto. (Mikkonen 2005, 338.) Sanattoman kuvakirjan tutkimusta käsitellään esimerkiksi Bettina Kümmerling-Meibauerin editoimassa *Picturebooks: Representation and Narration* (2014) teoksessa. Kuvakirjojen jakautuessa useaan eri alakategoriaan vaihtelevissa kuvan ja sanan suhteissa niin määrällisesti kuin kerronnallisesti, ei kuvitusta voi erottaa kuvakirjasta, sillä kuvitus tuo tekstin aina lähelle kuvakirjaa. Kuvakirjan ja kuvitetun kirjan eroksi voidaan laittaa se, että kuvitetussa kirjassa kuva on selkeästi pienemmässä roolissa kuin teksti ja kuvan voi periaatteessa ottaa kertomuksesta irti ja tarinan lukeminen ei muutu (Mikkonen 2005, 332). Toisaalta on myös mahdollista sanoa, että kuvan poistaminen tai lisääminen muuttaa lukukokemusta aina, sillä kuva ei voi toistaa täysin samaa kirjoitetun tekstin kanssa, eikä kirjoitettu teksti voi täysin kuvata piirrettyä kuvaa. Kuvaan liittyy muun muassa fokalisaatio, liike, toiminta, hahmot ja miljöö tavalla, jota on vaikea kieleistää luonnollisella tavalla.

Kuvan ja sanan suhteet sivuilla voivat vaihdella suuresti. Roland Barthes esittelee esseessään *Kuvan retoriikkaa* (1964) kuvan ja sanan keskinäisten suhteiden päätehtäviksi “kytkennän” ja “välittämisen” (Barthes 1964, 78). Kytkenä on käännetty myös “ankkuroinnin” termiksi ja välittäminen “vuorotteluksi”. Kytkenällisessä suhteessa kuva ja sana toimivat yhteistyössä luodakseen tarkoitetun tuloksen tekstin ohjatessa lukijan kohti haluttua loppupäätelmää (Barthes 1964, 79). Välittämisen tarkoitusta Barthes kuvaa ainakin paikallaan pysyvissä kuvissa olevan vähemmän. Välittämistarkoituksessa keskeistä on kuvan ja sanan toisiaan täydentävät roolit, eikä yhtä voi lukea ilman toista (Barthes 1964 79-80). Barthesin *Kuvan retoriikka* käsittelee suuresti

mainoskuvia, minkä vuoksi pelkästään kytkennän/ankkuroinnin ja välittämisen/vuorottelun käsitteet eivät ole kuvakirjan tulkintaan riittäviä.

Barthesia laajemman työkalun nimenomaan kuvakirjassa tapahtuvaan ikonotekstin tulkintaan tarjoaa Joseph Schwarcz teoksessaan *Ways of the Illustrator: Visual Communications in Children's Literature* (1982). Schwarcz'in ajatuksessa kuvan ja sanan vuorovaikutus jakautuu 11:een osaan (Mikkonen 2005, 333; Nikolajeva & Scott 2006, 6–7). Näitä ovat

1. Yhdenmukaisuus, kongruenssi (engl. *congruency*)
2. Yksityiskohtaistaminen (engl. *elaboration*)
3. Reduktio, vähentäminen (engl. *reduction*)
4. Tarkennus (engl. *specification*)
5. Vahvistaminen (engl. *amplification*)
6. Laajentaminen (engl. *extension*)
7. Täydentäminen (engl. *complementation*)
8. Vuorottelu (engl. *alteration*)
9. Poikkeama (engl. *deviation*)
10. Vastustaminen, vieraannuttaminen (engl. *Opposition, alienation*)
11. Kontrapunkti, vastakohta (engl. *counterpoint*)

Nämä 11 kategoriaa on jaettavissa kahteen pääkategoriaan, jotka kuvaavat ikonotekstin sisäisiä suhteita. Pääkategorioiksi lukeutuvat yhdenmukaisuus (1) ja poikkeama (9). Yhdenmukaisuuden alle lukeutuvat listan kohdat 2–8 ja poikkeamaan jäävät 10–11, mutta kategoriat ovat ainakin osittain myös päällekkäisiä (Mikkonen 2005, 333).

Vaikka Barthesin kytkennän ja välittämisen termit ovat liian yksinkertaisia tähän tutkielmaan, käyttää hän esseessään hyödyksi myös denotaation ja konnotaation käsitteitä, jotka sopivat sellaisinaan myös omaan tarkoitukseeni. Denotaatio ja konnotaatio ovat semiotiikassa käytettyjä käsitteitä, denotaation ollessa sanan kirjaimellinen, merkkijärjestelmään sidonnainen tulkinta (Tieteentermipankki 2020a) ja konnotaation olevan assosiaatiivinen ulottuvuus ja kontekstiin tai kulttuuriin sidonnainen tulkinta (Tieteentermipankki 2020b).

Näitä käsitteitä voi hyödyntää myös kuvien tulkinnassa ja lukemisessa, kun kuvaa ajatellaan omanlaisenaan kirjoituksena. Kun kuvaa ajattelee kirjoituksena, on mahdollista todeta denotatiivisen tulkinnan olevan kuvan kirjaimellista tulkintaa ja konnotatiivisen tulkinnan olevan kuvan symbolista tulkintaa (Barthes 1964, 76). Esimerkiksi sanan sika denotaatio on kirjaimellisesti nisäkäs, sika. Saman sanan konnotaatio puolestaan voi kontekstin mukaan olla ahmatti tai likainen tai suttuinen syöjä puhuttaessa henkilöstä, joka ”syö kuin sika”.

Mainitsemieni erilaisten kuvakirjan määritelmien mukaan *Jefferson* on teknisesti ottaen kuvitettu kirja eikä kuvakirja sen puhtaimmassa muodossa. Vaikka *Jefferson* ei ole esimerkiksi Hallbergin ja Rhedinin määritelmien mukaan ole varsinainen kuvakirja, tuo pelkkä kuvituksen läsnäolo *Jeffersonin* tarpeeksi lähelle kuvakirjaa, että sitä voi sellaisena tarkastella. Kun luemme kertomuksen lavastetusta siilistä kuvakirjana ja palaamme kuvakirjan tyyppeihin, näemme *Jeffersonin* olevan täydentävä kuvakirja. Täydentävässä kuvakirjassa kuva ei kerro kaikkea samaa tekstin kanssa jättäen tarkoituksellisia aukkoja, joihin teksti vastaa. Täydentävä kuvakirja kertoo lukijalleen kuvan johtavan tekstiin ja tekstin johtavan kuvaan elementtien näin toisiaan täydentäen (Mikkonen 2005, 341). *Jeffersonissa* tämä näkyy kuvien johtamisena tekstiin huomattavimmin lukujen alussa. Luvun alussa on aina kuva ja tämän kuvan jälkeen seuraa tekstiä. Samalla tavalla aina jossain vaiheessa lukua teksti johtaa suurempaan tapahtumakuvaan, joka liittyy aiemmin kerrottuun. Varsinaiseen ikonotekstin analyysiin Schwarczin kategorioihin liittyen sekä kuvien denotaatioihin ja konnotaatioihin palaan luvussa XOXO.

3.2 Intermediaalisuus ja bimodaalisuus

Kuvakirja ei yleisestä mielikuvasta huolimatta ole vain tekstiä, jonka päälle on liimattu kuva, joka haparoiden kantaa kerrontaa eteenpäin. Kuvakirjaa määrittää aivan erityinen kuvan ja sanan suhde, joka tekee kuvakirjasta intermediaalisen. *Intermediaalinen* terminä tarkoittaa useamman kuin yhden median sekoitusta tai yhdistelmää, mutta ensin termiä käytti Aage A. Hansen-Löve nimenomaan kirjoittaessaan kuvan ja sanan yhdistelmästä venäläisessä avant-garde -taiteessa (Piippo & Kilpiö 2022; 7, 9). Intermediaalisuus voi laajimmillaan tarkoittaa myös muunlaisia medioiden vuorovaikutussuhteita, joten tämän tutkimuksen suhteen kuvakirjaa kuvaa paremmin termi *ikonoteksti*.

Ikonoteksti kuvaa nimenomaan kuvan ja sanan liittoa kokonaisuudessa ja kuvakirja lienee ensimmäinen ikonoteksti, jonka ihminen kohtaa elämässään. Ikonoteksti on muodostettu nimenomaan kuvasta ja sanasta, joko kuvan ollessa sanassa tai sanan ollessa kuvassa erottamattomassa liitossa (Wagner 2012, 15). Kuvakirjassa kuvan tai sanan erottaminen toisesta tekee tarinasta pahimmissa tapauksissa jopa lukukelvottoman. Intermediaalisuuden lisäksi

oleellinen termi kuvakirjasta puhuttaessa lienee bimodaalinen, multimodaalinen tai intermodaalinen. Nämä erilaiset modaalisuudet liittyvät moodien määrään tai keskinäiseen suhteeseen. Kuvakirjoissa ikonotekstit ovat bimodaalisia, eli kaksimodaalisia kuvan ollessa yksi moodi ja tekstin ollessa toinen. Kuvakirja voi olla myös multimodaalinen sen ollessa vaikkapa nauhalta kerrottu tai sen sisältäessä joitain auditiivisia elementtejä tai erilaisia koskettavaksi tarkoitettuja tekstuureja. Intermodaalinen tarkoittaa tekstin ja kuvan välistä suhdetta. Kuva ja teksti voivat olla kaksi toisistaan erillistä elementtiä tai ne voivat olla päällekkäisiä. Kuvan ja tekstin välinen suhde sivuilla määrittelevät tekstin intermodaalista integraatiota. (Painter ym 2013, 92–93.)

3.3 Metodit

Tutkimukseni metodina toimii kuvakirjatutkimuksen ja intermediaalisuuden huomioiva kertomusanalyysi. Tutkimuksessani keskityn kuvien muodostamiin merkityksiin, mutta kuvan ja sanan ollessa liitossa en voi väittää tutkimukseni keskittyvän pelkästään kuviin. *Jeffersonin* tarina tarvitsee ymmärretyksi tullakseen sanojen tarjoaman kontekstin. En kuitenkaan aio lähteä sanatason analyysiin tässä tutkimuksessa.

Kuvakirjaa analysoimaan lähtiessä on tärkeä ymmärtää kuvan ja sanan vuorovaikutuksen tavat ja erot. Kuten puheen voi ajatella olevan kirjoitettua tekstiä tärkeämpää puheen ollessa ensisijainen keino, jolla ihmiset tavallisimmin kommunikoivat ja oppivat ennen kirjoitettua tekstiä, voidaan kuvaan pitää samalla tavalla kirjoitettua tekstiä aikaisempana tapana välittää kerrottua. Ihmisen historiassa luolamaalaukset ja erilaiset veistokset välittivät kerrontaa kauan ennen kirjoitetun tekstin syntymistä ja samalla tavalla yksittäinen ihminen osaa ensin piirtää kuvan, jossa tapahtuu jotain vuosia ennen kirjoittamaan oppimista, vaikka kuvasta ei saisikaan selvää kukaan taiteilijaa itseään lukuun ottamatta.

Kai Mikkosen teos *Kuva ja sana: Kuvan ja sanan vuorovaikutus kirjallisuudessa, kuvataiteessa ja ikonotekstissä* (2005) käsittelee ensimmäisessä luvussaan kuvan ja sanan eroa. Ensimmäinen ero, jonka tahdon ottaa esille on tavat, joilla kuvia havaitaan. Kuvien katsominen ja havainnointi poikkeaa tekstin lukemisesta suuresti jo peruselementeiltään. Kuvan katsomiseen ei ole opeteltua kaavaa tai yhtä oikeaa tapaa katsoa ja tulkita sitä, kun taas tekstin lukemiselle keskeistä on se, että kirjaimet ovat oikeassa järjestyksessä ja ne luetaan oikeassa järjestyksessä.

Mikkonen viittaa 1700-luvun filosofiin Edmund Burkeen, joka teki eron kuvan ja sanan tulkinnalle siten, että tekstiä tulkitaan tietoisuudessa, kun taas kuvan tulkinta syntyy jo kuvassa itsessään. Tämä visuaalisen havainnoinnin luontevuus kuvaa katsottaessa ei kuitenkaan ole automaattisesti merkitystä kantava, jos sitä ei sido kuvan yhteydessä olevaan tekstiin. (Mikkonen 2005, 24–26.) Vaikka kuvat kantavat jo itsessään merkitystä jo analysoimassani teoksessa ja niitä olisi mahdollista tulkita tekstistä erillisinä elementteinä, sidon analyysini havainnot myös tekstin tapahtumiin. Kirja on tarkoitettu luettavaksi nämä kaksi elementtiä yhdistäen, joten on vain luonnollista pitää kuva ja teksti yhdessä myös analyysivaiheessa.

Toinen keskeinen ero on kuvan ja sanan merkkien ero. Sanan merkit ilmaistaan kirjaimilla, jotka muodostavat kokonaisuusiksi aina foneemeista eli äänneistä ja morfeemeista eli kielen pienimmistä merkityksiä kantavista kokonaisuuksista aina pitkiin virkkeisiin asti, kun taas kuvaa ei voi pilkkoa samalla tavalla merkitystä kantaviin osiin tai siitä ei voi samalla tavalla mielekkäästi erottaa kokonaisuudesta samalla tavalla, jonka voi tehdä tekstile. Kuvassa itsessään on erilaisia merkityksiä kantavia osia aina väreistä valoihin ja varjoihin sekä perspektiiviin, mutta näiden esiintyminen on aina riippuvainen kuvan tekijän tarkoituksesta. (Mikkonen 2005, 30.) Sanan ja kuvan merkeissä meille olennainen merkin piirre on sen symbolisuus. Merkin symbolisuudella tarkoitetaan sitä, että merkkejä käytetään konventionaalisella tavalla ja niitä osataan suhteuttaa. Symbolisuudesta puhuttaessa kuvissa oleellista on osata erottaa kuvan kohde ja sen esitys erillisinä asioina. Tätä kutsutaan kaksoisjäsennykseksi. (Mikkonen 2005, 31.) Esimerkiksi kuva vesimelonin viipaleesta lokakuun 2023 jälkeen voidaan tulkita kuten se on kuvattu – palana hedelmää, mutta sen toinen merkitys ja symbolinen esitys edustaa Palestiinan konfliktia. Samalla tavalla tutumpia symboleita ovat hakaristi, joka itsessään kuvaa vain kuviota, mutta edustaa natsi-ideologiaa symbolisella tasolla ja valkoinen kyyhkynen, joka itsessään on vain lintu, mutta symbolina se edustaa rauhaa ja rakkautta.

Kuvakirjaa tutkimaan lähtiessäni tärkeinä pidän kuvien tulkinnassa kaksoisjäsennyttä eli sitä, kuinka aloituskuvien etiäiskuvat näyttäytyvät kirjan hahmoille ja millä tavalla ne toimivat omassa luvussaan. Tutkimuksessa tärkeänä pidän myös sitä kuinka kyseiset aloituskuvien esineet esiintyvät symboleina eli mitä abstrakteja merkityksiä ne luovat. Kuvia tutkimaan lähtiessäni on otettava huomioon kuvien värimaailma, joka poikkeaa tavallisesta lastenkirjan värityksestä ollessaan mustavalkoinen kirjan etu- ja takakanta lukuun ottamatta. Painter, Martin ja Unsworth tekevät mustavalkoisen ja värillisen kuvan välille selkeän eron, jonka mukaan mustavalkoinen kuva ei kannata samalla tavalla lämpöä, kirkkautta ja tuttuutta kuin värillinen kuva, mikä puolestaan herättää kysymyksen siitä, ohittaako mustavalkoinen kuva potentiaalinsa luoda tunnelmaa. Koska mustavalkoisista kuvista puuttuu väri ja siten lämpö luottavat mustavalkoiset kuvat usein, kuten

myös Jeffersonin tapauksessa, valon ja tekstuurin erilaisiin ilmaisutapoihin. Painter kumppaneineen mainitsee useampaan otteeseen mustavalkoisen kuvan luovan myös pahansuopaa tunnelmaa, mikä sopii myös radikaalin lastenmurhamysteerin teemoihin. (Painter ym. 2014, 41–43.)

Tutkimuksessa käytän metodina kertomuksentutkimusta eli kertomusanalyysia.

Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirjassa (2021) kertomuksentutkimuksen luonteesta painotetaan, ettei se ole vain yksittäinen metodi, vaan useita lähestymistapoja sisältävä monitieteinen tutkimussuunta. Keskeisiä käsitteitä ovat kerronta ja kertomus. Kertomus on tarinamaailmassa jo tapahtunut kertomus, jota tutkitaan eli tässä tapauksessa tutkittava kertomus on *Jefferson*.

Puhuttaessa kerronnasta puhutaan kerrontatilanteesta, joka tapahtuu, kun kertomusta välitetään eteenpäin. Kertomuksista on olennaista muistaa myös se, etteivät ne tapahdu tyhjiössä, vaan ne tulevat olemaan omassa sosiaalisessa ympäristössään ja ne ottavat kantaa myös muihin kertomuksiin, kuten huomaamme myös *Jeffersonissa*. (Kallinen & Kinnunen 2021, tuni.fi.)

Kertomuksia välitetään yleisölle näyttämöillä, valkokankailla ja kirjallisuuden kautta. Tämä tutkimus käsittelee nimenomaan kertomakirjallisuuden kautta kerrotun tarinan analyysia. Schlomith Rimmon-Kenan määrittelee kerronnan käsitteen välineen ja prosessin kautta. Kerronta on siis kommunikaatioprosessi, jonka avulla kertomus tai tarina välitetään vastaanottajalle ja tämä kommunikointi tapahtuu kielellisesti. Rimmon-Kenan määrittelee kertomakirjallisuutta itsessään vielä toisiaan seuraavina fiktiivisten tapahtuman kerrontana, joka yhdistettynä kommunikaation ja kielellisyyden periaatteisiin sulkee kertomakirjallisuuden ulkopuolelle esimerkiksi esitetyn näytelmän tai kerronnallisen tanssin mediat. (Rimmon-Kenan 1983, 8.)

Jotta teksti voitaisiin katsoa tarinaksi, tarvitsee sen noudattaa kahta yhdistännän keskeistä periaatetta – aikaa ja kausaalisuutta. Aika merkitsee kronologisuutta, eli tapahtumat seuraavat toisiaan. Tämän ei kuitenkaan tarvitse tapahtua vain yksilinjaisesti yhtä kertomuksen tarinalinjaa seuraten, vaan se voi seurata useita tarinalinjoja samanaikaisesti. Kausaalisuudella tarkoitetaan kertomusta, jossa jostain asiasta seuraa jotain. (Rimmon-Kenan 1983, 26.) *Jeffersonissa* Jefferson tulee syytetyksi murhasta, *sillä* hän löysi Edgarin ruumiin ja *siksi* hän tahtoo puhdistaa maineensa.

4. AINEISTO

Aineistonani toimii Jean-Claude Mourlevatin kirjoittama ja Antoine Ronzonin kuvittama lastenkirja *Jeffersonin* (2018). Englanninkielisen kirjan kannessa *Jeffersonin* mainitaan voittaneen englantilaisen PEN-palkinnon ja kansainvälisiä palkintoja. Näitä palkintoja ovat mm. Prix de libraires du Québec 2019 ja Prix Quai du Polar 2019, jotka nousevat esiin Claire Storeyn haastattelussa Mourlevatin kanssa WorldKidLit-blogille 2020.

Teos herätti mielenkiintoni sen epätavallisen sisällön vuoksi. Lastenkirjoissa oman kokemukseni mukaan harvemmin protagonistit tulevat lavastetuksi murhasta ja ehkä vielä harvemmin kyseisiä tarinoita on kuvitettu. *Jefferson* tarjoaa tällä tavalla ainutlaatuisen mahdollisuuden tutkia lapsille suunnatun murhamysteerin kuvitusta. Henkirikos ei sinällään ole uusi ilmiö lastenkirjallisuudessa. Esimerkiksi vanhoissa Grimmin saduissa kuten *Lumikissa* tai *Hannussa ja Kertussa* tapahtuu henkirikoksia tai niiden yrityksiä. Rudd mainitsee kuvakirjojen ohessa sarjakuvat, jotka niin ikään ovat saaneet ongelmallisen maineen niiden sisältäessä lapsille sopimattomia teemoja, vaikka ne eivät suoranaisesti olisikaan lapsille suunnattuja (2010, 103). Koska murha yleisesti lienee teema, jota ei mielletä lapsille sopivaksi, on *Jefferson* erittäin kiinnostava kuvakirja tutkittavaksi

Murha mielletään tavallisesti lapsille sopimattomaksi sisällöksi samalla tavalla kuin muutkin rikokset, vaikka länsimaisessa lastenkirjallisuudessa on kautta aikain ollut erilaisia väkivaltaisia teemoja ja tapahtumia aina henkirikoksiin saakka. Grimmin veljesten saduissa *Hannu ja Kerttu* (1812) metsään eksyneet lapset löytävät noidan mökin, tulevat vangituiksi ja noidan aikomuksena on syödä lapset. Lapset kuitenkin huijaavat noitaa ja työntävät hänet uuniin kuolemaan. Tässä tarinassa esiintyy suunniteltu murha ja itsepuolustukseksi luettavissa oleva murha.

Samalla tavalla henkirikokset esiintyvät samaisten veljesten *Lumikissa* (1812) ilkeän äidin palkatessa metsästäjän tappamaan tyttärensä ja metsästäjän epäonnistuttua, hän yrittää itse kolme eri kertaa saada nuoren tytön hengiltä. Alkuperäisessä tarinassa äiti yrittää vielä Lumikin häöpäivänä päästä eroon kauniista työstä, mutta Lumikin puoliso laittaa äidin tanssimaan hehkuvan kuumissa rautasaappaissa kuolemaansa saakka. Kyseinen tarina on niin täynnä murhaa, ettei edes Walt Disney Companyn animaatioelokuva *Lumikki* (1937) yli sata vuotta sadun julkaisemisen jälkeen voinut jättää henkirikosten teemaa pois. Nykyään tunnetumpi versio tarinasta niin alkuperäistä juonta mukailleen kuin Disneyn elokuvassakin esittää Lumikin hengiltä tahtovan ilkeän

äidin äitipuolena. Tämä muutos esiintyi ensimmäistä kertaa Grimmin veljesten satukokoelman *Kinder und Hausmärchen* toisessa painoksessa 1819. (Abate 2013, 50.)

Henkirikokset eivät siis ole uusi asia lapsille ja nuorille suunnatussa kirjallisuudessa. Vuosituhannen vaihteeseen mennessä J. K. Rowlingin *Harry Potter* -sarja (1997–2007) oli saanut valtavaa mainetta keskiössään nuori, valittu poika, jonka vanhemmat murhasi paha velho. Vaikka sarjan teemat lopulta muuttuvat synkiksi ja vanhemmalle yleisölle sopivaksi, on sarjan alun kirjat suunnattu alakouluikäisille lapsille.

Murhan kuvaaminen ei ole uutta myöskään kuvakirjojen maailmassa. Kuten Michelle Abate tuo esiin teoksessaan *Bloody Murder: Homicide Tradition in Children's Literature* (2013, 8), murhaa näkee kuvattuna kuvakirjoissa niin vuoden 2008 Lemony Snicketin *The Composer is Dead* kirjassa kuin jo Claire Huchet Bishopin vuoden 1938 kertomuksessa *5 Chinese Brothers*. Tuomalla nämä esimerkit näkyviin tahdon alleviivata murhan, väkivallan ja henkirikosten kuuluvan lapsille ja nuorille suunnattuun kirjallisuuteen jo useamman vuosisadan ajan, eikä teema sinällään ole radikaalisti normaalista poikkeava, vaikka niin olisi voinut ajatella.

Mary Northup määrittelee kuvakirjan rajautuvan kahdella selkeällä tavalla: kuvakirja koostuu tavallisesti 32:sta sivusta, mutta aina kahdeksalla jaollisesta sivumäärästä ja kuvakirjassa on vähemmän kuin 1000 sanaa (2012, 9). *Jefferson* ei siis ole Northupin rajauksen mukaisesti kuvakirja vaan kuvitettu kirja. Kuvitetussa kirjassa pääpaino on tekstin kerronnassa, kun taas kuvakirjassa kuvalla ja tekstillä on usein yhtä suuri tai lähes yhtä suuri merkitys siten, että kuvat kertovat usein enemmän kuin teksti. Tietenkin erikseen on tekstittömät kuvakirjat, joissa kaikki paino on kuvissa.

Jefferson teoksena koostuu 234:stä sivusta, jotka jakautuvat 17:ään lukuun. Kussakin luvussa on kaksi kuvaa – yksi kuva on luvun numeron alapuolella ennen kerronnan alkamista ja toinen kuva luvun keski- tai loppuvaiheilla. Lukunumeron alla oleva kuva on illustraatio yhdestä tai kahdesta esineestä tai asiasta, jotka liittyvät keskeisesti luvun tapahtumiin. Kuvan merkitys avautuu vasta lukijan päästyä siihen kohtaan, jossa esineet esiintyvät. Toinen kappaleen kuvista kuvaa jotain kohtausta luvussa. Näissä kuvissa on aina vähintään yksi kertomuksen hahmo, ympäristöä ja esineitä.

Koska maisterintutkielmaan annetaan rajallinen sivumäärä, kiinnitän pääosan huomiostani *Jeffersonin* lukunumerojen alla esiintyviin pienempiin kuviin ja suurempia kuvia analysoin suhteessa näihin pienempiin kuviin. Kuvia itsessään analysoin kahdesta suunnasta. Ensimmäisessä suunnassa pidän kuvassa esiintyvää esinettä nimenomaan esineenä, jonka kirja hahmot voivat nähdä ja jota he voivat koskea. Tässä vaiheessa tarkastelen tapaa, jolla kuvan esine esiintyy tarinassa ja mikä kyseisen esineen rooli on. Onko kyseessä merkityksetön esine, joka ei tule edes mainituksi

luvussa vai onko kyseessä Tšehovin valittu esine vai kenties jotain siltä väliltä? Toinen tarkastelusuuntani keskittyy enemmän kuvan valittuun fokalisaatioon ja symboliseen merkitykseen.

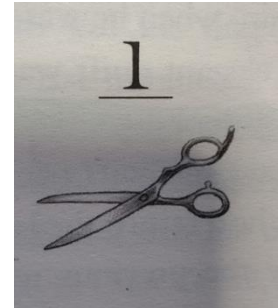
5. AINEISTON ANALYYSI

Aineistonani toimii, kuten aikaisemmin on mainittu, Jean-Claude Mourlevatin ja Antoine Ronzonin kuvittaman lastenkirja *Jeffersonin* kuvitus. Kuvitusta tulkitessani käytän hyväkseni tarinan tapahtumia ja kerrontaa, mutta en mene sanatason analyysiin. Sanatason analyysi olisi mielekästä tarkasteltaessa alkuperäistä ranskankielistä tekstiä, jonka sijaan käytössäni analyysissä minulla on Ros Schwartzin kääntämä englanninkielinen käännös teoksesta. Aineiston analyysissä etenen tarinan kronologisessa järjestyksessä keskittyen ensin luvun alussa esiintyviin pienempiin kuviin ja tämän jälkeen suurempaan tapahtumakuvaan myöhemmin luvussa. Jotta kuvien merkitys suhteessa tarinaan olisi mahdollisimman selkeä, käsittelen myös tarinan tapahtumia yleisellä tasolla.

Jaan kirjan analyysin kolmeen osaan, jotta analyysin seuraaminen olisi mielekkäämpää. Ensimmäiseen osaan kuuluu luvut 1–5, joiden tapahtumat sijoittuvat aikaan ennen ihmisten kaupunkiin matkaamista. Toisessa osassa käsittelen lukuja 6–10, joiden aikana päähenkilömme Jefferson ystävänsä Gilbertin avulla etsii johtolankoja Edgarin salaisesta elämästä ihmisten kaupungissa. Osan saattaa päätökseen syyllisten löytymisen sattumalta eläinten ollessa matkamuisto-ostoksilla. Kolmas osa sisältää luvut 11–15, joissa rikolliset kohdataan ja paluu kotiin saa alkaa. Kirjan viimeiset kaksi lukua ovat omana osanaan niiden rauhoittaessa jännittävän tarinan loppuratkaisuun.

5.1 Väärinkäsityksistä lainsuojattomaksi

Jeffersonin tarina alkaa lukunumerolla yksi, jonka alapuolella on kuva avoimista parturin hiustenleikkuusaksista. Kuvassa ei ole taustaa tai muita esineitä saksien itsensä ollessa mustavalkoinen piirros esineestä. Kuva on avoinreunainen, eli kuvaa tai tekstiä ei ole erotettu toisistaan näkyvin viivoin tai laatikoin, mutta tekstin ja kuvan välissä on kuitenkin kunnioitettava väli.

Kuva 1, Antoine Ronzon: Jefferson 2018. lukukuva, luku 1, sivu 1.

Saksien merkitys ensimmäisenä kuvana tuntuu avautuvan lukijalle nopeasti, kun kertoja kertoo päähenkilösiili Jefferson Ponsonby-Smythen olevan hyvällä tuulella, kun hänen aikeenaan on mennä parturiin, jotta hänen piikkinsä olisivat siistin näköiset. Jeffersonista kerrotaan heti alkuun hänen olevan tarkka ulkonäöstään. Sakset antavat lukijalle odotuksen seuraavasta askeleesta nyt, kun Jeffersonin päivän suunnitelmat on kerrottu. Huolitellun siilin päivä tuntuu alkavan idyllisissä merkein hänen laittaessaan perunaruohan uuniin suunnitelmaansa palata kotiin kirjastokirjan palauttamisen ja hiustenleikkuun jälkeen.

Lukija saa tietää Jeffersonin olevan seikkailukirjojen suurkuluttaja, mutta hänellä on myös ihastus parturi Edgarin siskontyttäreeseen. Eipä aikaakaan, kun rauhallinen kävely kaupunkia kohti keskeytyy auton kaahatessa hurjaa vauhtia kaupungista pois päin pakottaen Jeffersonin hyppäämään ojaan välttyäkseen osumalta. Kuljettajana ja kyytiläisenä olleet kaksi miestä kiroavat Jeffersonia ja kaahaavat pois. Jefferson toipuu läheltä piti -tilanteesta ja nopeasti hänen ajatuksensa palaavat takaisin parturin sukulaistyttö Sophieen (alkuperäisessä teoksessa Carole) ja suunnitelmaan mennä kirjastoon ennen parturia, ettei Sophie luule Jeffersonin ojaan hyppäämisen kastelemien housujen tahrojen johtuvan vessavahingosta.

Lopulta Jefferson saapuu hiussalonkiin, jota lukija on osannut odottaa tarinan alusta saakka. Alkuperäisessä ranskankielisessä teoksessa salongin nimi on *Défini-Tif* ja englanninkielisessä käännöksessä *Cut 'n' Dye*. Jefferson saapuu salongin ovelle huomatakseen, että ovi on lukossa, vaikka sisällä on valot päällä ja parturin tuolissa nukkuu vuohirouva. Jefferson huomaa avoimen ikkunan, mutta alkuun torjuu ajatuksen sisään kiipeämisestä sen ollessa laitonta. Jefferson ei kuitenkaan voi olla tutkimatta tilannetta, sillä hän ajattelee Sophien voivan olla pulassa sisällä. Jefferson saa kiivettyä sisälle salongin takahuoneeseen, joka on täynnä hiustenhoitotuotteita. Takahuoneesta Jefferson saapuu salonkiin ja huomaa parturituolin takana lattialla parturin kenkien osoittavan suoraan ylös. Mennessään lähemmäs, Jefferson huomaa kauhukseen kenkiä käyttävän mäyrä-parturi Edgarin makaavan lattialla kuolleena parturisaksien lävistämänä.

Alun lukukuvan esittämät saksat toimivat lopulta Tšehovin aseena kaltaisena narratiivisena elementtinä, mutta lastenkirjaan mahdollisesti sopivamman hiustenleikkuun välineen sijaan esine paljastuukin murha-aseeksi. Kerronnassa saksien kuvataan olevan syöstynä Edгарin rintaan avoimena, vain toisen terän lävistäessä uhrin. Tekstissä kuvataan myös veritahraa parturin valkoisella paidalla salongin logon alapuolella, mutta kirjan kohdeyleisö mielessä pitäen, veren määrällä tai vastaavilla väkivaltaisilla yksityiskohdilla ei mässäillä.

Lukukuvassa esiintyy erityisesti parturisaksat, mutta ruumiin löytämisen kuvailussa puhutaan vain suurista saksista. Voidaan kuitenkin olettaa murha-aseena olleen nimenomaan lukukuvan kaltaiset hiustenleikkusaksat, mutta saksien alkuperäistä käyttötarkoitusta ei kerronnassa ole kuvattu, sillä oletettavasti nuoret lukijat eivät saisi erityisempää lisätietoa saksien tarkempaa ammattinimeä käytettäessä. Tätä oletusta tukee myös huomio lukukuvan saksien asennosta ja kuvauksesta murha-aseen asettelusta. Lukukuvan saksat ovat avonaiset terien ollessa erillään toisistaan ja murha-aseena toimineet saksat olivat myös avonaiset vain toisen terän ollessa uhrin rinnassa kahvaan saakka. Luvun tapahtumakuvassa ei tietenkään ole verta, sillä veren kuvaaminen ennen tarinan alkua asettaisi kerronnan sävyn pahaenteisemmäksi ja suuri paljastus ruumiin löydöstä ei olisi enää samankaltainen yllätys lukijalle.

Kuva 2 Antoine Ronzon: Jefferson 2018.
Tilannekuva, luku 1, sivu 11.

Aukeaman, jonka ensimmäisellä sivulla kuvataan kuinka Jefferson löytää ruumiin, toisella sivulla on tilannekuva ruumiin löydöstä (ks. kuva 1). Tilannekuvassa taustalla on hyllykkö täynnä peruukkeja ja ikkuna, josta tulee valoa huoneeseen. Ikkunassa näkyy käänteisenä myös sana 'TIF' ranskankielisessä kuvassa ja 'DYE' englanninkielisessä. Lähempänä katsojaa on parturituoli, jonka takaa Jefferson katsoo järkyttyneenä käsi suunsa edessä lattialla makaavaa hahmoa, joka on tietenkin herra Edgar. Edgarista näkyy kuvassa hänen valkoiset kenkensä, tummat housut ja valkoinen paita siten, että murha-asetta tai verta ei ole kuvattu. Vaikka murha-ase ei ole kuvassa, tietää lukija saksien olevan juuri ja juuri kuvan rajauksen ulkopuolella, eli vaikka esinettä ei ole kuvattu, on se paikalla lukijan saavuttamattomissa.

Salongin nimen näkyminen tilannekuvassa on esimerkki intra-ikonisesta tekstistä. Intra-ikoninen teksti tarkoittaa kuvakirjoissa tilannetta, jossa kuvan esittämään esineeseen kuuluu teksti ja

siitä syystä tämä teksti toisennetaan myös kuvakirjan kuvaan. Teksti kuuluu enemmän sen kuvaamaan esineeseen, meidän tapauksessamme ikkunaan, eikä niinkään piirrettyyn kuvaan. Teksti on osa kuvan esittämän tilan sisustusta. Usein nämä tekstit voivat jäädä kuvaamatta aidosti, mikäli niiden merkitys ei ole narratiiville tärkeää. (Bosch 2014, 75.) Jeffersonin ensimmäisessä tapahtumakuvassa tämä on kuitenkin äärimmäisen tärkeä elementti kuvassa, minkä vuoksi käännöstyö on sisällytetty myös kuviin. Kuvan asetelma itsessään on esimerkki sentrifokaalisesta polarisoidusta kuvasta. Sentrifokaalinen (engl. *centrifocal*) asetelma kuvassa tarkoittaa tilannetta, jossa kuvan asetelma on keskittynyt kuvan keskustaan tai sen ympäristöön. Kun kyseessä on polarisoitu sentrifokaalinen asetelma, on asetelma nimenomaan keskiosan ympäristössä siten, että pääelementit sijoittuvat viistoon toisistaan tai vaaka- tai pystyakselille ilman, että varsinainen huomio kiinnittyy suoraan kuvan keskiosaan. (Painter ym. 2014, 113–116.) Jeffersonin kuvassa polarisoitu asetelma vie katsojan huomion ensin kauhistuneen Jeffersonin kasvoihin (keskellä, vasemmalla) ja siitä ruumiin jalkoihin (alhaalla oikealla).

Palatessamme Schwartczin sanan ja kuvan yhteistyönmuotoihin voimme todeta Jeffersonin ensimmäisen tilannekuvan kuuluvan ensimmäiseen kategoriaan, eli yhdenmukaisuuteen. Mikkonen huomauttaa, että yhdenmukaisuuden kategoriat ovat itsessään monitulkintaisia ja osittain päällekkäisiä, mutta pääpiirteensä näissä on kuvan ja kerronnan yhteistyö saman tarinan kertomisessa (Mikkonen 2005, 333). Jeffersonin tilannekuva keskittyy luvun huippukohtaan, mikä tekee kuvasta yhdenmukaisuuden kategoriassa vahvistavan kuvan, sillä kuvan avulla alleviivataan Jeffersonin kokemaa järkytystä ja tilanteen vakavuutta. Kuvaa katsoessa ja tarinaa lukiessa on mahdoton ohittaa tilanteen vakavuutta.

Tilannekuvassa näkyvä salongin nimen loppuosa näyteikkunassa, kuten myös kerronnassa murha-aseen paikka uhrin rinnassa salongin nimen kirjonnalla alapuolella antavat salongin nimelle toisen, synkemmän merkityksen. Ranskaksi *Défini-Tif* erikseen kirjoitettuna kantaa merkitystä huolitelluista hiuksista, joka sopii hiusten leikkaamiseen erikoistuneelle liikkeelle, mutta sanojen ollessa kirjoitettuna yhteen, *Définitif*, tarkoittaa sana "lopullista". Lopullisuus viittaa kuoleman lopullisuuteen. Nimellä leikkittely antaa alkuun veikeälle nimelle synkän kaksoismerkityksen. Myös englanninkielinen käännös leikittelee samalla asialla. *Cut* tarkoittaa asioiden, kuten hiusten, leikkaamista, mutta myös teräaseella nirhaisua tai puukottamista. Sana *Dye* puolestaan tarkoittaa substantiivina väriainetta tai verbinä hiusten värjäämistä, mutta se lausutaan samalla tavalla, kuin verbi *die*, kuolla.

Jefferson toipuu järkytyksestään ja ystävän elkein tarttuu saksiin vetäen ne Edgarin ruumiista vain, jotta vuohirouva voi herätä tilanteeseen ja olettaa Jeffersonin murhaajaksi. Tämän takia siili karkaa metsään kaikkien tavoittamattomiin. Jeffersonin otettua saksen käteensä hän

tahtomattaan joutuu myös mysteerin syövereihin saksien toimiessa kohtalon välineenä niin Edgarille kuin päähenkilöllemme.

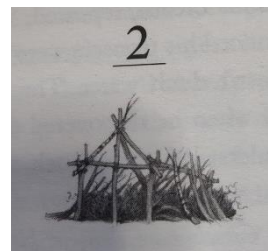
Antiikin kreikkalaisessa ja roomalaisessa mytologiassa kohtalottaret punoivat elämänlankaa, ja lopulta ihmisen elämän päättyessä leikkasivat sen. Sakset *Jeffersonissa* toimivat myös eräänlaisina kohtalon välineinä ja kantavat monenlaisia merkityksiä. Jo mainitulla tavalla Edgarin sakset, kuten kohtalottarien sakset mytologiassa, päättivät yhden elämän ja samalla syöksivät toisen elämän kaaokseen, kun Jeffersonin elämä hänen tahtomattaan punoutuu yhteen murhatun kampaajan elämän kanssa, pakottaen Jeffersonin normaalista epänormaaliin. Jefferson ja Edgar edustavat kahta eri elämää, jotka kohtalon tai surkeiden sattumusten kautta ovat kiinni toisissaan. Saksien kuvan terien aukinaisuus tarjoaa lukijalle kaksi terää, jotka ovat erillään, mutta eivät kuitenkaan irrallisia - samalla tavalla siili Jefferson ja mäyrä Edgar ovat toisissaan kiinni, mutta kuitenkin erillään. Saksien avonaisuutta voi tulkita myös mysteerin statuksen kautta. Sakset ovat aukinaiset ja niin on myös mysteeri siitä, kuka tappoi Edgarin ja miksi.

Sakset tarjoavat symboliikkaa suoraan Edgariin liittyen. Edgar on ammatiltaan parturi-kampaaja, joka tulee murhatuksi omalla työvälineellään. Oman työkalun toimiminen kuoleman tuottajana saa aikaan epämukavan tunteen ja nostaa kysymyksen: “Mitä Edgar teki tullakseen murhatuksi?” Asiaa pohdittaessa murhavälineen liittyminen suoraan uhrin ammattiin on ironinen ja makaaberilla tavalla huvittava. Se on kuin kalakaupan omistaja, joka tulee hauen syömäksi tai kristillisen mytologian puuseppä-Jeesus, joka tulee naulituksi puuhun. Edgarin kuoleminen oman ammatin välineistöön on rinnastettavissa Jeesus-esimerkkiin laajemminkin, johon palaan myöhemmin luvun 8 käsittelyssä.

Tultuaan vuohirouvan syyttämäksi Jefferson juoksee metsään ja löytää lopulta hänen ja ystävänsä possu Gilbertin kanssa lapsina tekemänsä puumajan luo. Majan vieressä makaavalla puunrungolla istuessaan Jefferson kertoo aikaisemmin tapahtuneesta väärinymmärryksestä ja järkytyksestä alla päin ja itseään säälien, johon paikalle löytänyt Gilbert keksii suunnitelman kaiken korjaamiseksi – heidän on selvitettävä totuus itse, sillä Jeffersonin sana kunnioitettua vuohirouvaa vastaan ei tulisi kantamaan hedelmää. Jefferson viettää yönsä metsässä, ja Gilbert lupaa tuoda hänelle peiton lämmikkeeksi.

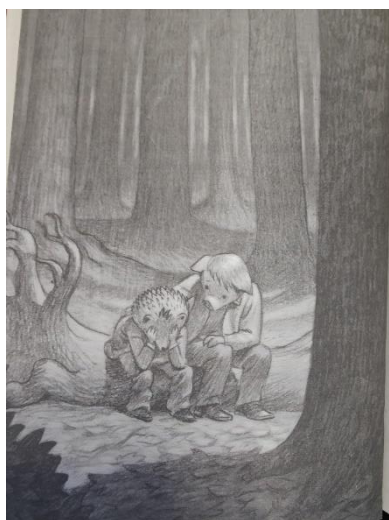
Toisen luvun aloittaa kuva kaverusten rakentamasta majasta, josta on jäljellä enää muutama oksa. Rakennelmassa ei ole kiinteitä seiniä tai mitään tuulensuojaa katsojan nähdessä suoraan rakennelman läpi. Maja on vinossa ja sen sisällä kasvaa korkeaa ruohoa muistuttaen ajan kulumisesta ja lapsuuden kaukaisuudesta. Lukujen aloituskuvat esittävät aina esinettä tai asiaa, jonka kirjan hahmot voivat nähdä. Nämä kuvat esiintyvät yksinään ja antavat jonkinlaisen viitteen tarinan jatkolle. Nämä etiäiskuvat tulevat tulkituksi Tšehovin asean kaltaisina esineinä ja viittaankin niiden etiäisomaisiin piirteisiin tšehovilaisina.

Kuva 3, Antoine Ronzon: Jefferson 2018. lukukuva, luku 2, sivu 16.

Maja luvun aloituskuvana antaa lukijan ymmärtää tilanteen olevan vakava ja suorastaan epätoivoinen. Majan kunto ja käyttökelvottomuus ei anna paljoa toivoa mahdollisuudesta, että Jefferson elelisi metsässä tomun laskeutumiseen saakka tai että tilanne ratkeaisi itsestään. Vaikka rakennelma on vain luuranko entisestään, kuvastaa se monella tapaa myös toivoa. Lapsuudessa rakennettu maja tarjoaa eräänlaista lohtua ja turvaa ahdistavaan tilanteeseen. Kuumeisesti seuraavaa siirtoa miettiessään Jefferson päättää nimenomaan hakeutua tuttuun paikkaan, josta hänellä on rakkaita muistoja. Kotiin hän ei voi palata, joten on keksittävä toinen turvapaikka.

Lapsilukijalle maja ei välttämättä kannata yhtä paljoa merkitystä, mutta aikuiselle lukijalle mieleen saattaa palata itse rakennetut metsämajat ja niiden kunto vuosien jälkeen. Lapsuuden turvapaikka tarjoaa Jeffersonille turvaa myös aikuisuudessa hädän hetkellä. Vaikka luvun aloituskuva voikin antaa toivoa, on luvun tapahtumakuva synkkä. Kuvan keskiössä kaatuneen puunrungon päällä istuu Jefferson kasvot käsissään Gilbertin istuessa hänen vieressään lohduttamassa. Taustalla on synkkä, tiheä metsä ja etualalla näkyy suuri, varjoisa puu ja tummaa pusikkoa.

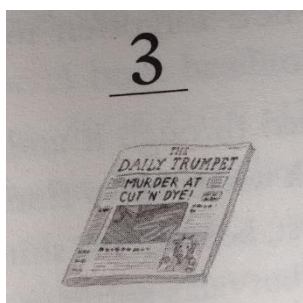
Kuva 4, Antoine Ronzon: Jefferson 2018. Tilannekuva, luku 2, sivu 26.

Kerronnasta tiedämme puunrungon olevan aivan puumajan lähellä, mutta se ei suuressa kuvassa näy, kuten aikaisemmin suuressa kuvassa ei näkynyt saksia, vaikka tiedämme niidenkin olleen juuri rajauksen ulkopuolella. Aikaisemmassa luvussa sakset toimivat mitä selkeimmällä tavalla tärkeänä kerronnallisena elementtinä, kuten Tšehovin asean kuuluukin. Tässä luvussa alkukuva toimii yhtä tärkeänä esineenä, vaikkakaan ei enää murhaaseena. Tässä luvussa alun kuva on se paikka, johon Jefferson vetäytyy kaikelta hämmingiltä. Se on merkittävä sijainti, jonka kautta tarina jatkaa kulkuaan.

Majan sijainti syvällä metsässä ja piilossa muilta eläimiltä antaa Jeffersonin ja Gilbertin totuuden selvitys -idealle myös salaisen luonteen. Majan kuntoa pystyy muutoinkin vertaamaan kaksikon suunnitelmaan. Syrjäinen, piilossa oleva maja on kaksikon salainen juoni, josta kukaan muu ei tiedä mitään. Maja on unohdettu ja aikaa myöten rapistunut, kuten kaksikon seikkailunnälkä, jota he lähtevät täyttämään tämän mysteerin kautta. Rakenteeltaan maja näyttää huteralta ja Gilbertin nopeasti kyhäämä ideanpoikanen on samalla tavalla huteralla pohjalla. Gilbert kuitenkin suunnitelmaa laatiessaan korjaa majan rakennetta, jotta Jefferson voi yöpyä siellä – eli Gilbertin suunnitelman toteutuessa, Jefferson voi olla turvallisin mielin hänen maineensa tullessa puhdistettua. Siinä missä puumaja on hahmojen käsinkosketeltavissa ja nähtävissä, se myös rinnastuu symbolisesti kaksikon aikeisiin oikaista väärinkäsitys Jeffersonin osallisuudesta murhaan.

Kolmannen luvun aloittaa tuttuun tapaan kuva yksittäisestä esineestä, joka tämän luvun alussa on sanomalehti, jonka etusivun otsikko huutaa murhasta salongissa. Sanomalehden uutiskuvassa on

Kuva 5, Antoine Ronzon: *Jefferson* 2018. lukukuva, luku 3, sivu 31.

herra Edgarin ruumiin liitujäljennös salongin lattialla ja sanomalehden oikeassa alakulmassa näkyy haastateltavana vuohi, joka kerronnassa paljastuu vanhaksi vuohirouvaksi, joka heräsi Edgarin murhan jälkeen ja oletti Jeffersonin olevan syyllinen. Ensimmäisen luvun tapahtumakuvassa näkynyt intra-ikoninen teksti näyteikkunassa näytti tekstin kokonaisuudessaan oikein lukijalle. Kolmannen luvun aloituskuvan

sanomalehti antaa esimerkin intra-ikonisesta tekstistä, jossa osa esineen tekstistä toisennetaan kuvassa tarkasti ja osa tekstistä kuvataan kirjaimia muistuttamattomina viivoina ja pisteinä. Tässä aloituskuvassa toisennettu teksti on vain tarinalle oleellinen uutisen otsikko ja uutislehden nimi. Kuten Bosch sanoo, usein kirjaimia kuvakirjojen kuvissa esittämään laitetaan satunnaisia viivoja ja pisteitä, mutta kuvansisäisen tekstin kantaessa merkitystä tarinalle, on nämä yleensä niissä tilanteissa kuvattu oikeilla kirjaimilla, jotta lukija ymmärtää esineen merkityksen tapahtumissa (Bosch 2014, 75–76).

Esineenä sanomalehti tarinassa välittää väärää narratiivia tapahtuneesta ja samalla antaa päähenkilöllemme tiedon siitä, mitä muut eläimet saavat tapahtumasta tietää. Sisällöltään lehti maalaa raakaa kuvaa Jeffersonista vuohirouvan sepitysten kautta, mikä puolestaan varmistaa sen, ettei Jefferson voi näyttää kasvojaan kaupungilla. Lukijalle selviää myös, että kaukaisessa historiassa oli ollut mielipuolinen sarjamurhaaja-siili, jonka vuoksi kaupungin väki on valmis uskomaan arvostetun vuohirouvan syytökset.

Sanomalehti kuvaa vanhana ja yleisesti luotettavana pidettyä uutismediaa, joka on muuttunut iltapäivälehtimäiseksi lööppijournalismiksi, jossa faktoja ei ole tarkastettu ja joka kertoo tapahtumista yhdestä puolueellisesta näkökulmasta. Sanomalehden kuvaus tapahtumista on valeisiin perustuvaa ja sen voikin ajatella kuvaavan suuremmin uutismedian sensaatiohakuisuutta ja paljon puhuttua ”valemmediaa”. Tarinan kannalta Jefferson on tullut journalismin pettämäksi ja siten, ennakkoluulojen herättyä ja disinformaation levittyä, Jefferson on jäänyt kaupungin eläinyhteisön ulkopuolelle niin fyysisesti metsään paettuaan, mutta myös sosiaalisesti ja juridisesti, kun hän ei voi vapaasti kulkea kadulla tulematta väärin perustein pidätetyksi murhasta.

Vaikka sanomalehti tässä tapauksessa kuvaakin tapahtumia väärässä valossa, on kyseessä myös massainformoinnin ja totuuden ilmentymä. Kun informoidun totuuden ja tapahtumien raportoinnin ruumiillistuma onkin väärässä mistä syystä tahansa, se nostaa myös ajatuksen mediakriittisyydestä ja kriittisestä lukutaidosta, vaikkakaan kovin montaa kaupungin eläintä ei kuvata harjoittamassa kumpaakaan.

Sanomalehden nimi viittaa eräänlaiseen totuuteen ja äänekkyyteen. Englanniksi lehden nimi on *The Daily Trumpet*, joka suomeksi kääntyisi vastaamaan *Päivittäistä trumpettia*. Trumpettia pitäisin tässä yhteydessä äänekkäänä torvi-instrumenttina, joka kääntyisi vastaamaan ”totuuden torvea”. Jefferson on tämän sanomalehden uutisen myötä jäänyt yhteisön ulkopuolelle ilman mahdollisuutta puhdistaa omaa nimeään, paitsi Gilbertin ehdottamalla tavalla – heidän on itse löydettävä rikollinen ja tuotava tämä oikeuden eteen. Tämä on erityisesti tärkeää siksi, että vuohirouva on naimisissa vuohiherran kanssa, joka on kaupungin tuomari. Tämä sama tuomari on puolueellinen ja antaa sarvipäisten eläinten selvitä vähemmällä ja varmastikaan tuomarin puolueettomuuteen ei ole luottamista. Tämäkin yhteiskuntakriittinen aihe laittaa aikuisemman lukijan ajattelemaan kirjassa kuvattua korruptiota, mutta asia sivuutetaan nopeasti, kun Gilbert vetää esiin naisten vaatteet itselleen ja Jeffersonille, että he voivat mennä tapaamaan Edгарin siskontyttö Sophieta ja selvittää motiivin Edгарin murhaan. Tämä ristiin pukeutuminen esitetään humoristisessa valossa ja lopulta sankarimme lähtevät kohti Sophien asuntoa.

Luvun tilannekuvassa Jefferson ja Gilbert siskoikseen pukeutuneina kävelevät puiston halki. Kuvassa taka-alalla ja oikealla puolella penkin selkänäjällä istuu kaksi sika, jotka katsovat Jeffersonin ja Gilbertin suuntaan. Tämä tilannekuva eroaa aikaisemmista siinä mielessä, että kuvassa tai heti sen rajauksen ulkopuolella ei ole havaittavissa sanomalehteä. Sanomalehden edustaman tiedon ja informaation voi kuitenkin olettaa olevan paikalla, mikäli siat ovat lukeneet lehden tai nähneet päivän otsikon. Sanomalehti eroaa myös siten kahdesta aikaisemmasta esineestä, sillä sen kantama tieto murhaa seuraavana päivänä ei ole kiinni vain sanomalehden leipätekstissä, vaan myös lukijoidensa ajatuksissa. Tässä luvussa aikaisempi sanomalehti ei toimi Tšehovin aseena siten, että se ohjaisi lukijan odotuksia tai johtaisi suureen käänteeseen, mutta sanomalehti kuitenkin esitetään kuvassa ja se tulee esiin kerronnassa merkittävällä tavalla, joten sen rooli Tšehovilaisena esineenä täyttyy yhä.

Kuva 6, Antoine Ronzon: Jefferson 2018. Tilannekuva, luku 3, sivu 41.

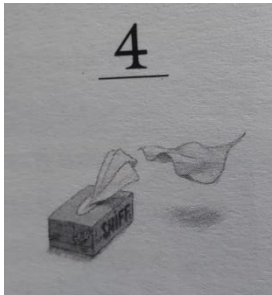
Tilannekuvaan liittyvä kerronta kuvaa penkillä istuvien sikojen viheltävän naisiksi luulemalleen kaksikolle. Tämä yksittäinen lause, jossa tapahtumasta kerrotaan, avaa myös oven keskustelulle katuhäirinnästä. Tapahtumakuvassa Gilbertin ja Jeffersonin kulmakarvat ovat kurtussa kuvaten ahdistusta tai epämukavuutta. Kerronnassa kaksikko myös kommentoi häirinnän epämukavuutta ja inhottavuutta, mutta asiaan ei palata uudestaan. Tämäkin yhteiskunnallinen epäkohta saadaan pehmennettyä (lapsi)lukijalle ristiinpukeutumisen huumorilla, sillä häirinnän kokijat eivät oikeasti ole naispuolisia. Samalla tavalla Gilbertin kerrottua ennakkoluuloisesta tuomarista, hän pukeutui siskokseen ja sai Jeffersonin repeämään nauruun.

Neljännessä luvussa Jefferson ja Gilbert saapuvat Sophien luo pukeutuneina naisiksi. Sophie päästää sanomalehtitoimittajina esiintyvän kaksikon sisälle, vaikka hän on murheen murtama ja kipeä. Gilbert haastattelee Sophieta, joka alkaa haastattelun edetessä itkemään. Tästä syystä Gilbert ojentaa kätensä kohti nenäliinalaatikkoa ja tulee samalla tiputtaneeksi lattialle lasin ja paljastaneeksi kaksikon valeasun. Sophie säikähtää tilannetta, mutta kaksikko saa selitettyä tapahtumien oikean laidan ja heidän syynsä tulla Sophien luo.

Tämän luvun alun kuvassa on pahvinen nenäliinatarasia, jonka sivussa lukee “sniff”, joka kääntyy nyyhkytykseksi tai ääneksi “nyyh” tai “yhyy.” Laatikosta leijailee ulos kaksi nenäliinaa

toisen ollessa yhä osittain rasiassa ja toisen leijaillessa ilmassa langettaen varjon tasolle, jossa nenäliinarasia on. Kuten aikaisemminkin, esineen taustaa tai sijaintia, jolle nenäliinan varjo lankeaa, ei ole kuvattu millään tavalla. Tarinasta voimme olettaa sijainnin olevan sohvapöytä, jota kohti Gilbert kurkottaa.

*Kuva 7, Antoine Ronzon:
Jefferson 2018. Lukukuva,
luku 4, sivu 42.*

Nenäliinarasia erottuu aikaisemmista luvun aloituskuvista kahdella tapaa: kuvassa on liikettä aikaisempien kuvien oltua staattisia ja kuvassa on kuvattuna kaksi erillistä esinettä. Esineet tietenkin liittyvät toisiinsa, mutta ensimmäistä kertaa kuvassa on havaittavissa kaksi eri henkilöahmojen havaittavissa olevaa asiaa – nenäliinarasia ja nenäliinat rasiassa ulkopuolella. Liike kuvassa alkaa rasiassa suuaukosta ja nenäliinat liikkuvat leijaillessa rasiasta oikealle.

Länsimaalainen lukutyyli laittaa lukijan tulkitsemaan liikkeen eteen päin vieväksi, eli odotuksena on, että tarina etenee luvun myötä merkittäväällä tavalla. Jos nenäliinat leijailisivat toiseen suuntaan, voisi odotuksena olla jonkinlainen jälkien seuraaminen takaisin tai yrityksen epäonnistuminen.

Esineiden tyyppi ja lukumäärä ovat niin ikään merkityksellisiä. Nenäliinat käyttöesineinä tulevat tarpeeseen henkilön ollessa kipeä tai surullinen, jolloin niitä käytetään kyynelien pyyhkimiseen ja niistämiseen. Murhe on Sophien tunteista voimakkaasti esillä tämän menetettyä setänsä, eikä hänen sairautensa helpota tilannetta. Tarkemmin luvun aloituskuvaa analysoitaessa on huomattava, että rasioita on vain yksi ja nenäliinoja on kaksi. Luvussa nimettyjä henkilöahmoja on samalla tavalla kolme, joten tulkitsisin Sophien ja Sophien panostuksen tässä luvussa nenäliinarasiaksi. Sophie antaa tietoa ja johtolangan setänsä tekemisistä kaksikolle, minkä vuoksi tarina jatkuu. Tieto ja johtolangat – eli nenäliinat – lähtevät Sophiasta ja jatkavat mysteerin selvittämistä leijaillessa oikealle eli eteen päin. Myös Gilbertin ja Jeffersonin voi tulkita nenäliinoiksi, kun rasiassa tulkitsee johtolangaksi tai kaupungiksi. Kaksikko lähtee jatkamaan matkaansa tiedon ohjaamana ja he lähtevät pois kaupungista.

Nenäliinoilla luvun alussa valmistellaan lukijaa kohtaamaan sureva Sophie, mutta rasia itsessään toimii aikaisempien lukukuvien tavoin Tsehovin esineenä ja käynnistää luvun

Kuva 8, Antoine Ronzon: *Jefferson* 2018. Tilannekuva, luku 4, sivu 50.

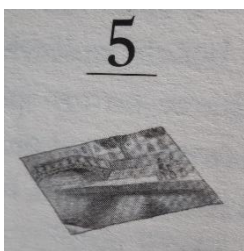
huippukohdan alkamisen kaksikon valeasun paljastuttua.

Huippukohdassa Gilbert yrittää ojentaa itkevälle Sophielle nenäliinaa, mutta tulee pudottaneeksi lasin ja huudahdettua miehisellä äänellään. Tästä syystä Jefferson ottaa peruukin päästään ja yrittää selittää hätääntyneelle Sophielle tapahtumia. Tämä jännittävä valeasun pettäminen on luvun huippukohta ja samalla luvun tapahtumakuvan aihe. Kuvassa vasemmalla Jefferson on kohottanut kätensä kohti pelokkaana perääntyvää Sophieta kohti. Kuva jatkaa vanhojen havaintojen kanssa samaa kaavaa, joten siinä ei ole kuvattuna luvun aloituskuvan esineitä, mutta lukija tietää niiden olevan aivan lähellä kuvan rajauksen ulkopuolella.

Tämä luku tuo jo kerronnassa esiin seuraavan luvun aloituskuvan, kun Sophie antaa Jeffersonille kirjekuoren, jossa on Edгарin tuoreimpana lähettämä postikortti. Edgar on aina kerran viikossa poissa kaupungista ja matkoiltaan Edгарin oli tapana lähettää Sophielle kortti.

Seuraava luku sammuttaa lukijan janon saada selville postikortin ulkonäkö. Kortissa on kuvattuna

Kuva 9, Antoine Ronzon: *Jefferson* 2018. Lukukuva, luku 5, sivu 56.

kaunis kivinen silta, joka kulkee kanaalin yli. Taustalla näkyy rakennuksia ja kaksi pyöräilijää, jotka kulkevat sillan alapuolella olevaa pyörätietä pitkin.

Kerronta paljastaa kuvan olevan romanttinen ja värikäs ruskaisten puiden langettaessa kuvajaistaan kanaaliin, mutta tämä ei tietenkään tuttuun tapaan mustavalkoisessa kuvassa tule esille. Postikortin tullessa kerronnassa

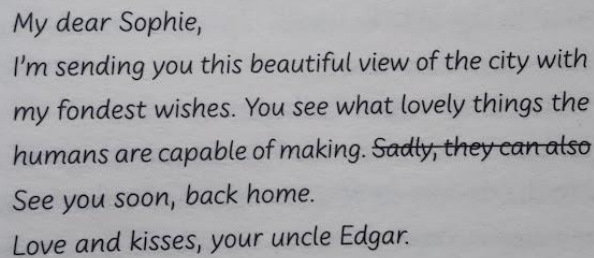
kuvatuksi värikkääksi ja syksyiseksi, vaikka se kuvassa on mustavalkoinen, herää lukijana ajatus Painterin ym esittämästä kysymyksestä mustavalkoisten

ja värillisten kuvien väliltä, että ohittaako mustavalkoisen kuvan käyttö mahdollisuuden tunnelmallisuuteen kuvituksessa, kun lämpö, väri ja tuttuus jäävät kuvaamatta (Painter ym. 2014, 41).

Tälläkin kertaa, kuten myös luvuissa 1 ja 3, postikortti esiintyy irrallisena esineenä ilman mitään vihjettä esineen sijainnista suhteessa muuhun maailmaan. Postikortti ei langeta varjoa, kuten

luvun 4 aloituskuva tekee eikä sen ympäristöön ei ole vihjattu kasvustolla, joka ympäröi luvun 2 aloituskuvan majaa. Kuva postikortista eroaa tähänastisista muista aloituskuvista, sillä vaikka tämä kuva muiden tavalla on avoinreunainen eli kehyksetön, päättyy kuvan raja-alueeseen itsensä sisältämiin reunoihin. Kuva on siis tavallaan reunoiltaan suljettu, vaikka nämä reunat tulevatkin esineestä itsestään (ks. Painter ym. 2024, 103).

Aloituskuva ei paljasta postikortin takapuolta, jonne Edgar on kirjoittanut terveisensä. Aikaisemman luvun nenäliinojen tullessa tulkituksi kaksikoksi, joka lähtee kaupungista, on tämä postikortti tapahtuman katalysaattori. Kaksikon tarkastellessa postikorttia, he huomaavat kortin olevan peräisin ihmisten maailman turistikaupunki Granvillestä. Kortin taakse Edgar on kirjoittanut Sophielle viestin:

*My dear Sophie,
I'm sending you this beautiful view of the city with
my fondest wishes. You see what lovely things the
humans are capable of making. Sadly, they can also
See you soon, back home.
Love and kisses, your uncle Edgar.*

Viestin yliviivattu kohta herättää Jeffersonin uteliaisuuden, mutta toistaiseksi teksti ei tarjoa paljoakaan vastauksia. Jefferson on varma, että Edgar pyrkii sanomaan jotain sanomatta sitä suoraan ja samalla kortin teksti toimii etiäisenä ja laittaa lukijan odottamaan jotain epämiellyttävää, johon ihmiset liittyvät. Kortin tullessa ihmisten maailmasta Jefferson muistaa murha-aamun ja kaksi ihmistä, jotka lähes kaahasivat Jeffersonin hautaan saakka. He olivat omituinen näky eläinten maailmassa, mutta heidän asenteensa, kiireensä ja tapahtuma-aika olivat kaikki epäilyttäviä. Eläinkaksikko ei voi sanoa varmasti kyseisten ihmisten olevan syyllisiä, mutta heidän on seurattava johtolankoja Granvilleen.

Postikortti toimii epäilemättä aikaisempien lukujen aloituskuvien tavalla Tsehovin esineenä ja etiäisenä, mutta korttiin palataan myös myöhemmin tarinan luvussa 6. Postikortti oli aikaisemmin Sophielle viimeinen muisto hänen sedästään ja siten rakas, mutta omistajan vaihtuessa kortti muuttui palapelin osaksi ja johtolangaksi. Vaikka Edgar menehtyi, postikortti pitää hänen sanansa ja vihjeensä elinvoimaisina, kuten kortin kuva pysyy aina aikaan jäätyneenä. Kortin kaksi pyöräilijää on taas mahdollista tulkita Jeffersoniksi ja Gilbertiksi, jotka matkaavat eteen päin tutkiessaan mysteeriä.

Gilbert järjestää heille matkan kymmenen päivän nähtävyyssierrokselle kaupunkiin ilmoittaen Jeffersonin serkkunsa ajamalle kierrokselle väärällä nimellä, Sangallilla. Matkan järjestäjänä toimii yritys nimeltä *Ballardeau*, joka on englanninkielisessä teoksessa *Globetrotters*. Nimi *Globetrotters* ei viittaa koripalloviihdyttäjien joukkue *Harlem Globetrottersiin*, vaan kyseessä on kääntäjän oma valinta hänen kääntäessään yrityksen seikkailuun kutsuvaa iskulausetta (Worldkidlit.org, 2020).

Luvun tapahtumakuva on piirretty linja-auton ulkopuolelta, mutta ikkunasta katsoja näkee Jeffersonin istuvan ikkunanpuoleisella penkillä katsoen ulos ja Gilbert istuu hänen vieressään lukien

Kuva 10, Antoine Ronzon:
Jefferson 2018. Tilannekuva, luku
5, sivu 68.

kirjaa, joka paljastuu kerronnasta tieliikennesäännöiksi. Postikortti ei taaskaan näy tapahtumakuvassa, mutta kaksikon ainoa johtolanka on yhä mukana. Heidän edessään istuu naispuolinen hanhi, kuten voi päätellä tämän pitkästä letistä ja ripsistä ja heidän takanaan istuu villisikapari. Linja-auton kyljessä lukee matkayhtiön nimi, mutta kuvaan on mahtunut sanan keskeltä vain kirjaimet "OBET". Jefferson on yhä selkeästi oma itsensä, mutta aikaisempiin tilannekuviin verrattaessa Jeffersonin piikit ovat lyhyemmät. Jotta Jeffersonia ei tunnistettaisi, Gilbert leikkaisi ystävänsä piikit lyhyiksi. Muut matkustajat vihjaavat vitsailevaan sävyyn Jeffersonin olevan murhaaja, mutta eivät aidosti epäile häntä. Muista matkustajista nimetään

useampi, kuten villisiat herra ja rouva Walter Schmitt. Jefferson ja Gilbert pääsevät aloittamaan salapoliisin työnsä ilman suurempia epäilyjä.

5.2 Salanimiä ja salaisuuksia

Kuudennen luvun aloittaa kuva jalankulkusillasta, joka näkyy aikaisemman luvun postikortissa. Eläimet matkaavat Granvilleen ja tapaavat turistiopas Roxannen, joka näyttää eläimille kaupungin nähtävyyksiä. Ensimmäiset kohtaamiset ihmisten kanssa nostavat esiin teoksen allapiilevää ekokriittistä teemaa kohti hotellinjohtajan vitsaillessa ruokalistan sisällöstä ja siitä, kuinka paljon häntä harmittaisi löytää siskonsa omalta lautaselta. Antropomorfisten eläinten olemassaolo ja elo lähellä ihmisten maailmaa ei estä kirjamaailman ihmisiä syömästä eläimiä tai pitämästä eläimiä lemmikkeinä.

Kierroksen edetessä Jefferson ja Gilbert näkevät kävelysillan, joka esiintyy postikortissa ja päättävät palata sillalle illan tullen. Tarkastellessaan postikorttia tarkemmin, Jefferson huomaa kortin kuvapuolella pienen mustan pisteen, jonka hän päättelee olevan tarkoituksellinen vihje, kuten ylivivattu lause oli ollut kortin tekstissä. Viidennen luvun alun kuvassa on mahdollista nähdä kyseinen piste puiden välissä, mutta lukija tuskin osaisi kiinnittää tähän yksityiskohtaan huomiota ennen Jeffersonin huomiota. Piste kortissa osoittaa taloa, jonka omistajaa kaksikko lähtee tavoittelemaan. Talon omistaja ei vastaa, joten siili ja possu lähtevät kiertelemään läheisiä liikkeitä kysyäkseen, onko kukaan nähnyt parturi-mäyrää viime viikkojen aikana. Tuloksetta kaksikko palaa sillalle nähdäkseen vanhan rouvan kulkevan kohti merkattua taloa ja pysähtyvän ovelle mennäkseen sisään. Jefferson ja Gilbert menevät sisälle rouvan kutsumana ja selviää, että Edgar on kulkenut ihmisten kaupungissa salanimellä ”herra Charles”. Rouva kertoo Edgarin olleen hänellä vuokralaisena viimeisen kahden vuoden ajan.

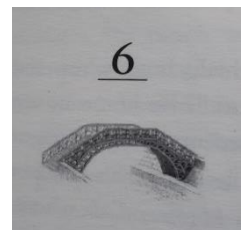
Luvun tapahtumakuvassa rouva Rollet kaataa kahteen lasiin mustaherukkamehua, kuten

Kuva 11, Antoine Ronzon:
Jefferson 2018. Tilannekuva,
luku 6, sivu 85.

kerronta paljastaa. Jefferson katsoo kohti Rolletia ja he hymyilevät toisilleen, mutta Gilbert-parka näyttää huolestuneelta ja epämukavalta tyytyväinen tumma kissa sylissään. Pöydällä kuvan etualalla on lautasellinen keksejä ja taustalla vanha kello näyttää ajaksi 18:20. Kuvan tunnelma itsessään on rauhallinen ja humoristinen Gilbertin säikkyessä kissaa, mutta Rolletin tapaaminen on merkittävä askel kohti mysteerin ratkaisua. Tapahtumakuva sijoittuu Rolletin asuntoon, mutta tiedämme aloituskuvan sillan olevan ulkona ja ikkunasta sen voisi nähdä.

Silta itsessään on aloituskuvassa kuvitettu samalla tavalla suhteessa ulkoiseen maailmaan kuin luvun 2 aloittanut puumaja. Sillan ympäristöstä siis näkyy alla virtaavaa jokea ja sillan kummallakin puolella olevaa tienreunusta ja kävelytiitä. Sillan esiintyminen aikaisemmassa luvussa postikortin elementtinä ja tässä luvussa sen esiintyminen omana kirjamaailman rakenteenaan tuo mysteerin selvittämisen spekulatiivisesta arvioinnista hahmojen käsinkosketeltavaksi. Jefferson ja Gilbert kävelevät sillan yli ja seisovat sillalla nähdessään Rolletin asunnon ulkopuolella.

Kuva 12, Antoine Ronzon:
Jefferson 2018. Lukukuva,
luku 6, sivu 72.

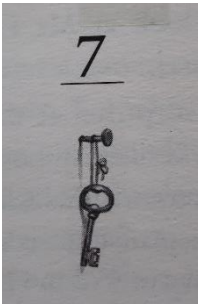
Silta toimii kerronnassa rakenteena, joka kannattaa tarinan hahmojen painoa ja auttaa heitä liikkumaan paikasta toiseen. Koska sillan on tarkoitus olla kestävä, voi siltaan liittää ajatuksia luotettavuudesta ja pysyvyydestä, joista Jefferson ja Gilbert hyötyvät tutkintansa lomassa, kun kaikki toivo tuntuu hetkellisesti olevan hukassa. Silta toimii liikkeen ja siirtymän symbolina, kun hahmot liikkuvat paikasta toiseen. Luvussa kuusi liikkuminen tapahtuu eläinten

maailmasta ihmisten maailmaan, mutta myös syvemmillä tasolla tutusta ja turvallisesta elämästä kohti tuntematonta ja arvaamatonta tulevaa. Sillan esiintyminen kahden luvun aloituskuvina rakentaa yhteyksiä myös lukujen aloituskuvien väliin, vaikka toisen aloituskuvan silta on vain kuva sillasta ja toinen kirjamaailman oikea rakenne. Kuva sillasta kuvastaa ajatusta, epäilyä ja suunnitelmaa ratkaista rikos itse, mutta fyysinen silta kirjamaailmassa kuvastaa jo tekoja, joiden avulla Jeffersonin nimi puhdistetaan.

Silta on myös yhteyksiä luova rakenne, joten sen toimiminen yhteistyön symbolina on samalla tavalla perusteltavissa. Vaikka Jefferson ja Gilbert selvittävät tapahtumia kahdestaan, he ovat jo saaneet apua Edgarin siskontytär Sophielta, Gilbertin serkku bussikuski-Rolandilta ja tässä luvussa he luovat uuden yhteyden Edgarin vuokraemäntään rouva Rollettiin. Rollet on aikaisemmista avuntarvitsijoista erillinen, sillä hän on ensimmäinen ihminen, joka tarjoaa apua tai vastauksia mysteerin ratkaisemiseen. Samalla symbolinen silta luo kestävyuden ja yhteistyön tuntua myös eläinten ja ihmisten välille, vaikka toistaiseksi valtaosa kokemuksista ihmisten kanssa ovat olleet eläimille vähemmän mieluisia.

Seuraavan luvun aloittaa mystinen kuva naulasta, jossa roikkuu vanhan mallinen avain. Heti alkuun lukija voi päätellä avaimesta, että tutkinta etenee seuraavaksi Edgarin vuokraamaan huoneeseen,

Kuva 12, Antoine Ronzon: Jefferson 2018. Lukukuva, luku 7, sivu 87.

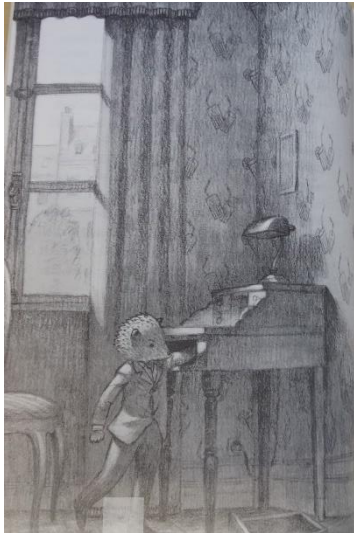
kuten se tekeekin Rolletin kuultua Edgarin menehtymisestä. Edgarin huone on minimalistinen. Huoneessa on kirjoituspöytä, jonka lukittuun laatikkoon rouva Rolletilla ei ole vara-avainta. Alun odotus ratkaisun lähestymisestä ja seuraavasta johtolangasta tuntuu katoavan, kun Jefferson ja Gilbert palaavat hotelliin. Jefferson alkaa aidosti epäillä koko pyrkimyksen olemusta, mutta Gilbert epätavallisen terävänä listaa kaikki syyt, miksi he todennäköisesti ovat oikeilla jäljillä – säyseä mäyrä murhataan, Jefferson tulee lähes yliajatuksi kahden ihmisen kaahatessa oletettavasti rikospaikalta, Edgarin säännölliset vierailut ihmisten maailmaan

tulevat julki, Edgar ei ole vuokrannut hotellihuonetta vaan sen sijaan vuokraa huoneen vanhalta rouvalta salanimen turvin, postikortti paljastaa hänen salaisen yöpymispaikkansa ja hän on jättänyt korttiin yliviivatun salaperäisen keskeneräisen lauseen, Edgar ei kerro Rolletille tekemisistään ja viimeiseksi Edgarin huoneessa ei ole mitään vihjettä hänen tekemisistään tai ihmisistä, joiden kanssa hän tekee mitä tekeekään.

Tästä päättelyketjusta uutta virtaa saaneena Jefferson päättelee, että avain laatikkoon saattaa löytyä pöydän taakse lyödystä naulasta, joten seuraavan aamun tullessa hän palaa yksin

Rolletin luo. Rouva Rollet oli tullut samaan johtopäätökseen yön aikana ja Jefferson tutki työpöydän laatikon. Laatikon taakse Edgar oli piilottanut paperipalan, johon hän oli kirjoittanut numerosarjan, jonka Jefferson olettaa olevan puhelinnumero.

Luvun huippukohta on Jeffersonin laatikon tutkiminen ja seuraavan vihjeen etsiminen, minkä vuoksi tapahtumakuvassa kuvataan nimenomaan etsimistilannetta. Tilannekuvassa korostuu

Kuva 13, Antoine Ronzon: *Jefferson* 2018. Tilannekuva, luku 7, sivu 98.

aikaisempaakin tilannekuvaa paremmin eläinten koko suhteessa ihmisiin, tai ainakin Jeffersonin pienuus ihmisiin verrattuna. Jefferson kurottaa laatikon perälle asti tilannekuvassa ja hänen olkapäänsä ovat samalla korkeudella, kuin laatikon jättämä aukko työpöydässä. Jefferson on suurin piirtein yhtä pitkä, kuin pieni lapsi, minkä huomaa kohtauksesta, jossa nuori poika erehtyy luulemaan Jeffersonia lapseksi, jolla on naamari kasvoillaan. Jefferson on tilannekuvassa pukeutunut edustavaan pukuun ja hänen kasvoillaan on keskittynyt ilme. Työpöydän päällä oleva lamppu on sammutettu ja ainoa valaistus näyttää tulevan ikkunasta Jeffersonin takaa, mikä lisää hämyisyyttä ja salaperäistä tunnelmaa kuvaan. Huoneen seinien tapetissa toistuu kuva kahdesta juomalasiparista, joissa on

kummassakin pilli ja toisessa lasissa on joko juomasateenvarjo tai sitruslohko.

Tässä luvussa tärkein esine kerronnassa tarinan kokonaiskuvaa ajatellessa on työpöydän avain, joka auttaa Jeffersonia löytämään numerosarjaisen paperin. Aloituskuvassa esiintyvän naulassa roikkuva avain toimii tšehovilaisena esineenä sen ensin tullessa kuvatuksi luvun aloituskuvassa ja siihen kiinnitetään enemmän huomiota myös luvun kerronnassa, kun Jefferson, Gilbert ja rouva Rollet tarkistavat herra Edгарin sadetakin taskut ja Rollet kertoo, ettei hänellä itsellään ole vara-avainta. Tarinan eteneminen on riippuvainen mysteerisen avaimen löytymisestä ja Jeffersonin (ja rouva Rolletin) ajatusten kulku johdattaa henkilömme eteenpäin tarinassaan.

Aloituskuvan avain roikkuu naulassa langettaen varjon oikealle puolelle. Kerronnassa paljastuu, että avain roikkuu rusetilla sidotun narun varassa naulassa työpöydän takaosaan lyötynä, kuten aloituskuva antaa ymmärtää. Avain symboloi montaa asiaa, ja tässä tarinassa se symboloi Jeffersonin mahdollisuutta vapautua epäilyksistä, salaisuuden paljastumista ja tiedon karttumista. Koska avain esineenä avaa tavallisesti lukkoja on avainta mahdollista tulkita monenlaisena metaforana. Koska *Jefferson* on murhamysteeri luonteeltaan, on vain luonnollista olettaa avaimen johtavan salaisuuden paljastumiseen.

Naulan, narun ja avaimen kuvaa tulkitsen myös hahmoja ja tilannetta kuvaavana vertauksena, jossa Jefferson on avain, naula on Edгарin kuolema ja siitä seurannut murhan tutkimus

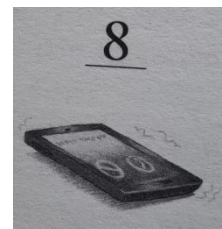
ja naru, joka yhdistää Jeffersonin ja murhatutkimuksen, on kuollut herra Edgar. Naulan tulkitseen kuvaamaan tapahtumia ja murhaa, koska naula on lyöty paikalleen ja on siksi staattinen. Vaikka pöytä itsessään liikkuisikin, naula itsessään pysyy paikallaan ja muuttumattomana, kuten muuttumattomana pysyvät myös Edgarin murha-aamun tapahtumat. Naru naulan ja avaimen välissä kuvaa Edgaria, sillä Edgar vielä kuolemansa jälkeen yhdistää Jeffersonin omaan murhaansa ja hänen jättämänsä vihjeet ohjaavat Jeffersonia lähemmäs ratkaisua. Naru on ohut, vain rusetilla sidottu ja siten hauras, kannattaen kuitenkin metallisen avaimen painoa. Vaikka Edgarin vihjeet ja taakseen jättämät johtolangat ovat vaikeita löytää ja ne voisi tulkita vain virheiksi, kuten postikortin vihjeiden kanssa, ovat nämä vihjeet tarpeeksi vahvat auttamaan Jeffersonia tutkintansa kanssa. Eräällä tavalla Jeffersonin koko tulevaisuus on Edgarin antamien vihjeiden varassa, kuten avain on narun varassa. Jefferson itse näistä esineistä on avain, sillä hän on tällä hetkellä yksi ainoista, jotka voisivat ratkaista mysteerin. Jefferson on avain murhan selvittämiseen ja hän tarvitsee Edgarin vihjeitä haudan takaa, voidakseen puhdistaa oman maineensa ja tuodakseen oikeutta Edgarin muistolle.

Jeffersonin löydettyä mystisen puhelinnumeron, alkaa seuraava luku loppupäivän kuvailulla, kun pakettimatkaajat vierailevat macaron-tehtaalla, leipovat ja juhliivat pakettimatalla olevan oravaparin vuosipäivää. Iloisen iltapäivän lopulla eläimiä ja lukijaa muistutetaan eläinten asemasta ihmisten maailmassa, kun pakettimatkalaiset ajavat kunnallisen teurastamon ohi. Lopulta ilta saapuu, ja Jefferson ja Gilbert pääsevät jatkamaan tutkintaansa. He ovat päättäneet, että Edgarin murhaan ei liity salarakasta, huumekauppaa eikä poliittista tai taloudellista motiivia. Heidän on soitettava numeroon saadakseen totuuden selville. Puhelimeen vastaa nainen, joka pyytää tietoja Edgarin elämästä varmistuakseen siitä, että Jefferson on, kuka hän sanoo olevansa. Mysteerinainen ja eläimet sopivat tapaavansa baarissa samansa iltana.

Luvun kahdeksan aloittaa kuva soivasta älypuhelimesta. Älypuhelin esiintyy luvun tärkeimpänä esineenä, kun Jefferson soittaa numeroon ja laskee puhelimen naisen ensin lopetettua puhelun ilman syytä. Nainen soittaa kuitenkin takaisin nopeasti, ja pöydällä värisevä puhelin ja vastausten puuttuminen muodostavat luvun kliimaksin.

Puhelin aloituskuvassa on tavallisen näköinen. Se on musta ja siinä on alaosassa kotipainike ja vasemmalla sivulla äänenvoimakkuusnäppäimet. Näytön yläosassa näkyy puhelinnumero, joka on kuitenkin niin samea, ettei numeroita voi erottaa kuvasta.

Kuva 14, Antoine Ronzon: Jefferson 2018. Lukukuva, luku 8, sivu 100.

Numeron alapuolella on kaksi symbolia toisen toimiessa vastauspainikkeena ja toisen hylätessä puhelun. Puhelin värisee kuvassa tasolla. Värinää kuvataan puhelinta kolmessa kulmassa ympäröivillä aaltoviivoilla. Esineen alapuolella on varjo, eli se ei ole esimerkiksi luvun viisi aloittaneen postikortin tavalla irrallinen ympäristöstään, vaan aloituskuva sijaitsee kirjamaailmassa. Toistaiseksi aloituskuvista puhelin on vasta toinen, jossa aloituskuvan esine ei ole irrallaan muusta ympäristöstä ja kuvassa näkyy liikettä. Aikaisempi esimerkki, jossa on liikettä ja samanaikaisesti esine on ankkuroitu tarinamaailmaan, on luvun neljä nenäliinatarasia.

Soiva puhelin kuvastaa yhteyttä ja kommunikaatiota. Tarinassa kommunikointi ja yhteys muodostuu Jeffersonin ja soittajan välille, kun he selvittävät ovatko he samalla puolella. Puhelimen näytössä näkyvät symbolit puolestaan merkitsevät riskin ja mahdollisuuden vastakkainasettelua. Vastaussymboli on ympyrän sisällä oleva puhelimen luurin kuva, joka kuvastaa mahdollisuutta kommunikointiin, yhteyteen ja totuuteen. Vastaussymbolin vieressä on ympyrä, jonka läpi kulkee viisto viiva kuvaten puhelun hylkäystä. Puhelun hylkääminen tai vastaamatta jättäminen kuvaavat epäonnistumista, luovuttamista ja vääryyttä. Näiden kahden symbolin vierekkäisyys aloituskuvassa luovat jännityksen tunnelmaa, kun kerronta ei vielä ole edennyt vastaamiseen saakka – kuvassa näkyy valinnanvaikeus ja varmuus siitä, että yksi vastaus on oikein, toisen ollessa väärä. Nousee kysymys: Vastata, vai eikö vastata? Lukija säikähtää Jeffersonin valinnee väärin, kun nainen ensimmäisen kerran lopettaa puhelun. Kerronta ja aloituskuvan näytön symbolit kuvaavat vain oikeaa ja väärää valintaa, epäonnistumista ja onnistumista. Epäonnistumisen raskaus tuntuu voimakkaana, mistä syystä soiva puhelin kerronnassa herättää jännitystä uudestaan.

Kahdeksannessa luvussa sekä tilannekuva että aloituskuva sijoittuvat luvun huippukohtaan.

Kuva 15, Antoine Ronzon: Jefferson 2018. Tilannekuva, luku 8, sivu 111.

Tapahtumakuvassa Jefferson ja Gilbert ovat hotellihuoneessaan Jeffersonin puhuessa puhelimeen keskittynyt ilme kasvoillaan ja Gilbertin repiessä takkia päälleen kiireisen näköisenä.

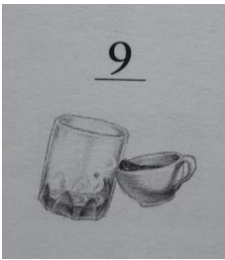
Aikaisemmista luvuista poiketen tässä kuvassa aloituskuvan esine on nähtävillä. Puhelin ei enää värise, mutta aikaisemmin pöydällä ollut puhelin on kuvassa Jeffersonin korvalla täysin nähtävissä.

Tilannekuvassa Jeffersonia valaisee sälekaihtimien väleistä tulevat valonjuovat luoden yhä salaperäisempää tunnetta soittajan identiteetin ollessa yhä salainen. Nämä valonsäteet kuitenkin

kuvaavat salaperäisyyden lisäksi pieniä toivon juovia. Uutta toivoa ja puhtia saaneina amatöörietsivät kiiruhtavat kohtauspaikalle.

Yhdeksännessä luvussa Jefferson ja Gilbert tapaavat Roxannen, joka sattumalta toimii myös heidän turistioppaanaan. Kolmikosta Gilbert ja Roxanne ottavat lasilliset viskiä Jeffersonin valitessa kupillisen kaakaota. Roxanne vetää käsilaukustaan valokuvan murhatusta herra Edgarista, jolla on yhä sakset rinnassaan. Roxanne kertoo paikalta kaahanneiden ihmisten olevan palkkatappajia Mackie ja Red, jotka teurastajien liitto oli palkannut. Jeffersonin ja Gilbertin viime luvun päätelmät, ettei Edgaria olisi murhattu poliittisista syistä paljastui vääräksi, sillä Edgarin kuva oli lähetetty usealle eläinoikeusaktivistille pelotteena. Edgarilla oli ollut johtajan rooli aktivistityössä, minkä vuoksi hänet murhattiin.

Yhdeksännen luvun aloittaa kuva lähes tyhjistä viskilasista ja kohtalaisen täydestä

Kuva 16, Antoine Ronzon: Jefferson 2018. Lukukuva, luku 9, sivu 112.

kaakaokupista, jotka ovat kallistuneena toisiaan vasten ikään kuin kesken skoolauksen. Skoolauksen liikkeen myötä kummankin astian nesteet ovat liikkeessä kohti toisiaan. Vaikka kuvassa on liikettä, ovat esineet kuitenkin irrallaan kirjamaailmasta. Tämän huomaa varjojen ja henkilöhahmojen käsien puutteesta kuvassa. Kuvan tapahtuessa skoolauksen aikana, hahmojen pitäisi pitää omista astioistaan kiinni.

Läpinäkyvä viskilasi on lähes tyhjä symboloiden asioiden paljastumista ja loppuun kulumista. Luvussa paljastuu viimein syyt Edgarin murhalle, kuka murhasi parturin ja miksi näin tapahtui. Roxanne ei voi kertoa enempää, sillä enempää ei ole kerrottavana – Roxanne on itse tämä viskilasi paljastaen totuuden kirkkaan lasin lailla ja kaataen kaiken annettavissa olevan tiedon Jeffersonille. Kuvassa kuitenkin viskilasin pohjalla on yhä pieni määrä nestettä symboloiden sitä, että vaikka murhaan liittyviin kysymyksiin on jo vastattu, ei työ vielä ole tehty. Jeffersonin ja Gilbertin on yhä saatettava syylliset oikeuteen ja puhdistettava Jeffersonin maine, mikä herättää vielä viimeisen kysymyksen – kuinka?

Lasin nesteenä oleva viski symboloi aikuisuutta ja luo yhteyden aikaisemmin kertomuksessa Jeffersonin ajatteluun salapoliiseista ja dekkariromaaneista, joissa päähenkilöt usein juovat viskiä. Viski on täysi-ikäisille suunnattu juoma, mutta se symboloi aikuisuutta luvun käsittelemien teemojen vuoksi. Kirjan suuret sanomat – liiateollisuuden vastustaminen, eläinten ja ihmisten keskinäinen asema ja lihatuotannon (epä)eettisyys – tekevät kertomuksesta esimerkin radikaalista lastenkirjallisuudesta ja viski juomana kuvaa näiden raskaiden ja aikuismaisten teemojen roolia kirjassa.

Jefferson ainoan kolmikön jäsenenä päätyi kupilliseen kaakaota. Vaaleassa keraamisessa kupissa oleva juoma on tummaa. Kuppi itsessään on huomattavasti viskilasia pienempi, mikä korostaa Jeffersonin pienuutta suhteessa ihmisiin ja symboloi hänen pienuuttaan suuren haasteen

edessä. Kaakao kupissa on tummaa kuvastaen tapaamisen synkkää tunnelmaa ja yhä paikalla olevaa murhetta Edgarin kuoltua. Kaakao symboloi lapsellisuutta ja lapsenomaisuutta, mikä korostuu entisestään kahden juoma-astian eroja tarkasteltaessa. Aikuisuutta kuvaava, teurasteollisuutta vastustava viski kohtaa puolessa välissä yksikertaista elämää viettäneen, kirjoja ahmivan pienen kaakaokupin, jonka on törmäyksen vuoksi selvitettävä raaka murha.

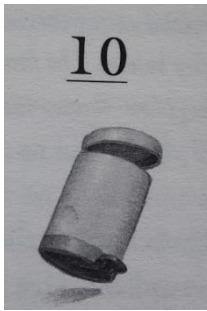
Lasin ja kupin skoolaus symboloi eläinten ja ihmisten välistä yhteistyötä ja erityisesti Roxannen ja Jeffersonin yhteistyötä. Skoolaamista harjoitetaan tavallisesti maljojen kohotuksessa juhlissa tai muistotilaisuuksissa, joten kuvan skoolaus merkitsee myös hahmojen yhteistä surua ja kaipausta Edgarille, jonka vuoksi he kohottavat maljan yksissä tuumin.

Luvun yksi analyysissä toin esiin tulkinnan, jonka mukaan Edgarin murhan tapahtuminen hänen ammattiinsa kuuluvalla esineellä on verrattavissa kristittyjen Jeesus-myyttiin, jossa puuseppä Jeesus Nasaretilainen ristiinnaulitaan puuhun. Jeesus tulee ristiinnaulituksi yhteisen hyvän vuoksi ja Edgar kuolee samalla tavalla yhteisen hyvän tai hyvän aatteen vuoksi. Edgar toimi eläessään oman oikeuskäsityksensä mukaisesti ja pyrki lopettamaan teurasteollisuutta siten pelastaen teuraseläimet kuolemalta, mutta teurasliitto tapatti hänet. Jeesus-myytissä Jeesus opettaa uudenlaista oman oikeuskäsityksensä mukaista uskontulkintaa pelastaakseen ihmiset kärsimykseltä, ja tämän estääkseen fariseukset tapattavat Jeesuksen. Kummankin hahmon kuolema johtaa lopulta hyvään, sillä Jeesuksen uhraus kristillisessä mytologiassa pelastaa ihmiset kadotukselta ja Edgarin uhraus nostaa huomion teurasteollisuuteen ja edistää aktivistien toimintaa. Edgarin teloitetuksi tuleminen toistaa myyttiä myös siten, että tapon tekijä on hänen sanomaansa vastaan. Edgarin murhan takana on suurempi lihateollisuusorganisaatio ja Jeesuksen teloituksen taustalla uskonnolliset johtajat, joista kumpikaan ei itse likaa käsiään. Jeesuksen ristiinnaulitsijoina toimivat sotilaat ja Edgarin teloittajina kaksi palkkatappajaa. Eroksi pelastajahahmojen välillä nousee se, ettei Edgaria petetty hänen oman piirinsä sisältä eikä tapahtuma ollut julkinen.

Kymmenennen luvun aloittaa kuva kallellaan olevasta metallisesta roskapöntöstä, jonka alaosassa olevan polkimen avulla kannen voi polkaista auki. Roskapöntön alapuolella näkyy varjo ja sen sivussa on pieni lommo. Luvun aikana pakettimatkan eläimet lukevat uutisia murhasta, ostavat matkamuistoja ja matkalla ollut mäyräpari pahoittelee etäisyyttään Jeffersonia kohtaan tapahtumien valossa. Roskapönttö ilmestyy kerronnassa Jeffersonin potkaistessa sitä kiukkuisena ajateltuaan ihmisten ja eläinten hierarkiaa ihmisten silmissä ja sitä, että ihmiset tuntuvat tekevän enemmän teuraseläinten eteen, kuin mitä eläinten maailman antropomorfiset eläimet tekevät itse.

Roskapönttö ei ole erityisen tärkeä esine kerronnassa verrattuna aikaisemmin ilmestyneisiin saksiin, postikorttiin tai avaimen, mutta sen toimiminen turhautumisen ja pettymyksen vastaanottajana on tärkeä. Jefferson potkaisee esinettä niin kovaa, että siihen jää

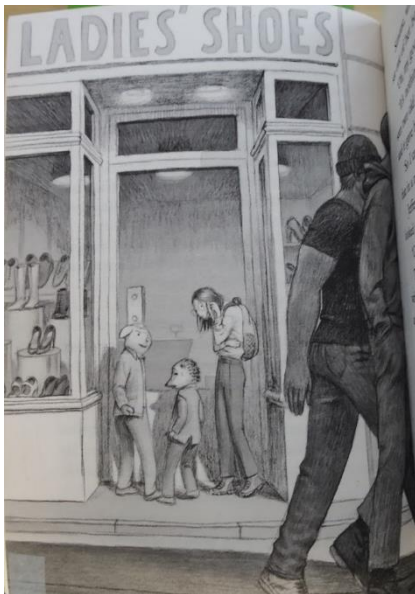

Kuva 17, Antoine Ronzon: *Jefferson* 2018. Lukukuva, luku 10, sivu 121.

aloituskuvassa esiintyvä lommo, ja Gilbert joutuu rauhoittelemaan ystäväänsä. Roska-astia symboloi hylätyksi tulemista ja arvottomuutta. Pois heitettävät esineet aina rikkinäisistä laseista pakkausmateriaaleihin eivät kannata arvoa ja samalla tavalla kirja kuvaa teuraseläinten elämän olevan ihmisille arvoton asia. Jefferson kuvaa ihmisten hierarkiaa suhteessa eläimiin siten, että ihmiset ovat ylimpänä, heitä seuraavat eläinten maailman puhuvat, ajattelevat ja pukeutuvat eläimet kuten Jefferson itse. Heidän alapuolellansa ovat lemmikkieläimet, ja kaikkein alimpana ovat maatalouseläimet, jotka teurastetaan ruoaksi ja joiden elämä ei ole minkään arvoinen. Jefferson kokee itsensä olevan arvoton, sillä eläinten puolesta taistelun suurin liikuttava voima on ihmiset teurasteollisuutta vastaan. Jefferson kokee hylänneensä teuraseläimet oman onnensa nojaan.

Roska-astian symboloidessa näitä asioita, purkaa Jefferson turhautumisensa potkaisemalla astiaa. Astian liikkuminen kuvastaa muutoksen mahdollisuutta yhteiskunnallisella tasolla. Gilbert muistuttaa Jeffersonia, että heidän tavoitteenaan ei ole yhteiskunnan muuttaminen vaan murhan ratkaiseminen, mutta muutos on mahdollinen. Muutoksen liikkeelle saaminen tarvitsee kiukkua epäoikeudenmukaisuutta kohtaan ja empatiakykyä eläimiä kohtaan, joita kohdellaan arvottomina tavaroina.

Eläinten ollessa matkamuistoja etsimässä, tapahtuu luvun huippukohta. Jefferson ja Gilbert

Kuva 18, Antoine Ronzon: *Jefferson* 2018. Tilannekuva, luku 10, sivu 128.

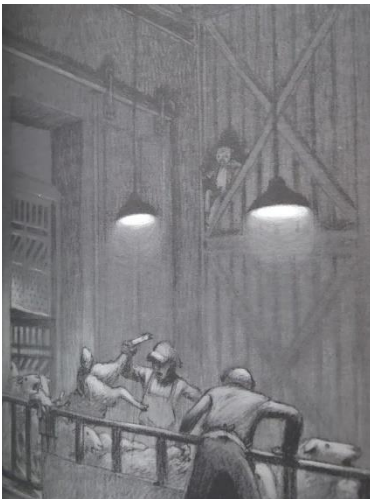
ovat pakettimatalla olevan jäniksen seurassa, kun Jefferson huomaa kadulla Edгарin palkkatappajat. Tätä huippukohtaa kuvaa luvun tapahtumakuva. Kuvan taka-alalla Jefferson ja Gilbert katsovat olkansa takaa etualla käveleviä ihmisiä, joista on kuvattu vain heidän selkäpuolensa. Rikollisten kasvoja ei näytetä. Jeffersonin oikealla puolella seisova jänis ei kiinnitä huomiota ihmisiin, vaan katsoo tolaltaan olevaa Jeffersonia. Gilbertin ilme kuvaa huolta ja päättäväisyyttä. Gilbert ei tuhlaa aikaa, vaan lähtee varjostamaan rikollisia. Huolen täyttämänä Jefferson odottaa Gilbertin paluuta, mutta Gilbert palaa vasta seuraavana aamuna kertomaan selville saamistaan asioista. Jefferson kokee olevansa hyödytön Gilbertin lähdettyä yksin matkaan. Aloituskuvan roskapöntön symboliikka arvottomuudesta ja

hylätyksi tulemisesta peilaavat Jeffersonin tunteita, sillä hän kokee hylänneensä ystävänsä ja siten olevansa hyödytön ja arvoton.

5.3 Totuus tulee päivänvaloon

Yhdestoista luku alleviivaa teoksen sanomaa lihateollisuutta vastaan selvimmin. Tässä luvussa Gilbert kertoo seuranneensa roistoja ensin heistä toisen asunnolle ja sieltä teurastamolle, jonka ohi pakettimatkalaisten linja-auto kulki luvussa kahdeksan. Gilbert ajatteli Roxannea ja muita ihmisiä, jotka työskentelivät teurastusta vastaan ja livahti löytämänsä rohkeuden myötä sisälle. Hän piiloutui korkealle seinäparrujen päälle ja todisti eläinten kaltoinkohtelun. Lopulta ihmisten lähdettyä myöhään illalla hän jäi lohduttamaan laitoksessa yhä hengissä olevia eläimiä ja polki aamun tullen takaisin hotellille.

Luvun huippukohta on Gilbertin kerronta hänen todistamistaan kauheuksista ja tilannekuva kuvaa tätä tilannetta. Kuvassa Gilbert on varjoissa korkeakattoisen tehtaan seinällä katsoen alas kohti lampujen valaisemaa kaukaloa. Kaukalo on ääriään myöten täynnä pelokkaan näköisiä

Kuva 9, Antoine Ronzon: *Jefferson* 2018. Tilannekuva, luku 11, sivu 139.

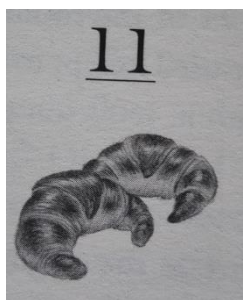
lampaita, joista yksi on kääntynyt kulkemaan väärään suuntaan. Tämän lampaan takajalkaan on tarttunut yksi kahdesta kuvatusista teurastyöläisestä, joka riuhtoo lammasta väkivalloin. Gilbert kuvaa lampaan ontuneen ja ihmisen tarttuneen tähän murtuneeseen jalkaan. Kuvan valaistus valaisee vain lampaiden pelokkaita turpia, ja ihmisten kasvat jäävät varjojen peittoon. Ihmisten kasvojen jääminen varjojen peittoon tekee heistä nimettömiä, pelottavia ja epäinhimillisiä erityisesti, kun heidän toimintaansa kuvataan raakana. Tämä työntekijöiden anonyymiys kohdistaa kritiikin selvemmin teuraslaitosta kohtaan eikä niinkään elintarviketyöläisiä kohtaan. Gilbert kuvaa sikojen kohtaamaa kaltoinkohtelua, mutta tilannekuvassa uhreina ovat vain lampaat.

Tässä vaiheessa tutkimusta on erityisen oleellista ottaa tarkasteluun eläinten rooli teoksessa. Eläimet, jotka käyttäytyvät ihmisten lailla ovat luonteeltaan antropomorfisia. Tällaisia eläimiä ovat *Nalle Puhissa* esiintyvät eläimet, kilpikonna Franklin ystävineen ja *Jeffersonissa* eläinten maailman eläimet. Antropomorfiata voi myös toteuttaa lelujen ja muiden elottomien asioiden kautta, kuten Walt Disneyn elokuvissa *Toy Story* (1996), jossa lelut ovat eläviä tai *Liisa*

ihmemaassa (1951), jossa kanit, kukat ja pelikortit ovat eläviä ja ihmisenkaltaisia käytökseltään. Maria Nikolajeva huomauttaa, että eläinten esiintyminen lastentarinoissa saattaa johtua oletuksesta, että lapset pitävät eläimistä, mutta lastenkirjallisuuden tutkijat ovat kritisoineet tapaa esittää eläimet ja lapset aikuisia vähemmän arvokkaina, pieninä ja jopa ei-ihmisinä. Nikolajeva kuitenkin lisää, että monet lastenkirjallisuuden esimerkit, joissa eläimet ovat päähahmoina saattavat olla tarkoituksella tällaisia, jotta lapsi voisi tuntea itsensä voimaannutetuksi kissanpentujen, hiirten tai muiden pienten eläinten rinnalla. Samalla eläinhahmojen käyttäminen voi etäännyttää lapsilukijaa turvallisen välimatkan päähän käsitellyistä aroista aiheista. (Nikolajeva 2012, 156.) *Jeffersonissa* päähenkilö on pieni eläin, siili Jefferson, joka kooltaan vastaa lasta. Lapsilukija voi siis nähdä itsensä siilin kautta, mutta samalla Jeffersonin tapa aikuisena tekee hahmosta ei-lapsen. Tämä etäisyys on varmasti vain hyväksi, kun eläimet käsittelevät teurasteollisuuden kauheutta eikä lapsilukijan tarvitse käsitellä asiaa liian läheltä.

Antoine Ronzonin piirtämä tilannekuva kohdistuu lampaisiin oletettavasti kahdesta syystä; ensinnäkin lampaat ovat ensimmäinen eläinlaji, jonka teurastuksen Gilbert todistaa, joten tämä on huippukohdan alku sekä ensimmäinen shokeeraava tilanne teurastamon sisällä ja toiseksi, mikäli sikojen kulkua kaukalossa olisi kuvattu tilannekuvassa, olisi se ollut väkivaltaisemman näköinen ihmisten toiminnan myötä ja se olisi luonut toisen kerroksen tilanteen kauheudelle, kun sika Gilbert katsoo alas omien sanojensa mukaan ”kovaonnisia veljiä ja sisariaan” kohti.

Luvun aloituskuva, kaksi irrallista voisarvea, ei valmistele lukijaa luvun kauhujen kuvaamiseen. Jefferson tuo Gilbertille voisarvia syötäväksi, mitä kautta esineet näkyvät

Kuva 10, Antoine Ronzon: *Jefferson* 2018. Lukukuva, luku 11, sivu 135.

kirjoitetussa kerronnassa. Voisarvien kaltaiset leivonnaiset symboloivat ravintoa niin fyysisellä kuin emotionaalaisella tasolla ja aloituskuvan voisarvet symboloivat lisäksi huolenpitoa ja rakkautta, sillä kerronnasta paljastuu, että kyseessä on suklaatäytteiset voisarvet. Nautinnollinen ruoka traumaattisen kokemuksen jäljiltä hoitaa Gilbertin fyysistä kehoa poistaen nälkää ja antaen energiaa. Sarvien sisällä ollut suklaa symboloi Jeffersonin kantamaa huolta ystävänsä hyvinvoinnista ja ystävänrakkautta, mikä voimistaa sielunravinnon symboliikkaa. Voisarvet eivät ole ravintorikasta ruokaa, vaan ne lukeutuvat enemmän lohturuoaksi, jonka tarkoitus on tuoda nimensä mukaisesti lohtua syöjälle. Tällä tavalla voisarvet symboloivat myös lohtua, jota Gilbert saa ystävältään.

Toisella tasolla voisarvien symboliikka ruokasymboliikasta irrotettuna tarjoaa muita merkityksiä. Voisarven ollessa täytetty, pysyy leivonnaisen sisältö piilossa. Tämä elementti symboloi salaisuutta, joka yhdistyy sekä tarinan päähenkilöihin että kirjan kritisoimaan teollisuuteen. Teurasteollisuuden salaisuus on eläinten kaltoinkohtelun määrä ja vakavuus, joka

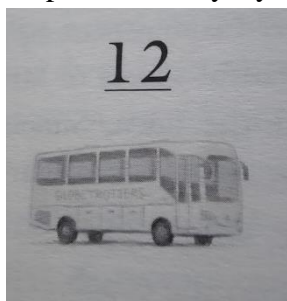
pysyy tehtaan betoniseinien sisässä, kuten suklaatäyte pysyy voitaikinan sisässä. Jeffersonin itsensä salaisuus on hänen väärä identiteettinsä, jonka kanssa hän on kulkenut pakettimatkan aikana ja vain hänen murenemisherkät valheensa piilottelevat totuutta. Kummankin tulkinnan ytimessä on valheiden ja väärän kuvan ympäröimä totuus. Jefferson on joutunut ylläpitämään omaa valhetta tähän asti, jotta hän on voinut toimia murhan ratkaisun eteen, kun taas teurastamot ylläpitävät omia valheitaan, etteivät ihmiset lopeta lihansyöntiä. Totuuden paljastuminen kummassakin tilanteessa johtaisi katastrofiin paljastuneen näkökulmasta. Kaksi voisarvea aloituskuvassa kuvaavat kahta toisistaan erilaista salaisuutta ja niitä ympäröiviä julkisivuja.

Luvun lopussa Jefferson poistuu huoneesta ottaen mukaansa kaksi voisarvea, joita Gilbert ei ollut syönyt. Salaisuuksien on aika tulla julki.

Luvussa kaksitoista Jefferson suunnittelee antavansa itsensä ilmi virkavallalle, mutta Gilbertin kannustamana kaksikko päättää kertoa muille pakettimatkaajille Jeffersonin oikean henkilöllisyyden, Edгарin murhan syyt ja syylliset sekä Gilbertin todistamat kauhut teurastamolla. Saatuaan kerrottua tarinansa Jefferson ja Gilbert antavat muille eläimille aikaa päättää, tulevatko he mukaan nappaamaan rikolliset. Vastausta odotellessaan Jefferson ja Gilbert odottavat ulkopuolella linja-auton läheisyydessä ja palatessaan heille varattuun tilaan, kaikki eläimet hyväksyvät Jeffersonin version tarinasta ja ilmoittautuvat vapaaehtoisiksi roistojen vangitsemista varten. Jopa vanha lammaspari lupautuu mukaan, vaikkakin heidän tehtävänsä on hyökkäyksen sijaan hankkia rauhoitusaineita, jotta roistot saadaan kuljetettua rauhallisesti eläinten maailmaan ja oikeuden eteen.

Luvun aloituskuvana on Globetrottersien (alk. Ballardeau) tyhjä linja-auto, jonka kyljessä on pakettimatka-rytymän nimi. Tyhjä ajoneuvo symboloi mahdollisuutta, sillä se pitää sisällään mahdollisuuden täytyä tai pysyä tyhjänä. Mikäli pakettimatkan eläimet olisivat päättäneet olla uskomatta Jeffersonia tai jos he eivät muusta syystä olisi tahtoneet vangita palkkatappajia, olisi Jeffersonin mahdollisuudet selviytyä haluamallaan tavalla jääneet mitättömän pieniksi. Eläinten päättäessä toimia Jeffersonin ja Gilbertin tukena nousee oikeuden saamisen todennäköisyys huomattavasti korkeammaksi. Tyhjä linja-auto symboloi siten myös odotusta, kun Jefferson ja Gilbert odottavat ulkopuolella muiden eläinten päätöstä. Tämä odotus kantaa epäonnistumisen ja onnistumisen mahdollisuutta.

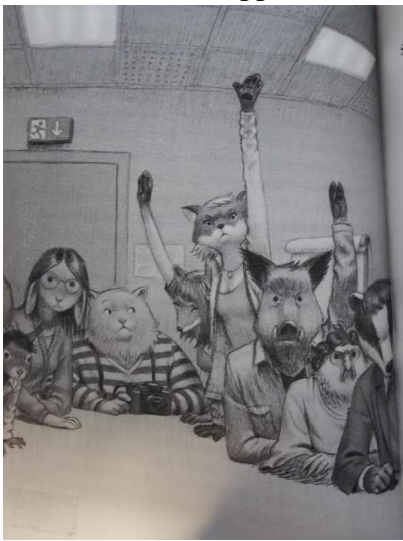

Kuva 11, Antoine Ronzon: Jefferson 2018. Lukukuva, luku 12, sivu 145.

Linja-auto ajoneuvona pystyy kuljettamaan suuria määriä matkustajia, joten sen tavallinen merkitys yhteisöllisenä kulkuneuvona hämärtyy, kun se näkyy tyhjänä ja paikallaan olevana. Eläinten päätöksen myötä linja-auto symboloi entistä enemmän yhteistyön merkitystä, vaikka kuva tarvitsee tarinan tuekseen saavuttaakseen tämän tulkinnan. Tästä syystä linja-auto on jännitystä rakentava elementti ja sen esiintyminen kerronnassa Jeffersonin ja Gilbertin odottaessa vertaistensa tuomiota syventää ajoneuvon symboliikkaa mahdollisuutta, epävarmuutta, odotusta ja yhteisöllisyyden merkityksiä kantavana esineenä.

Luvun huippukohtana toimii eläinten yhteispäätös osallistua tappajien taltuttamiseen ja

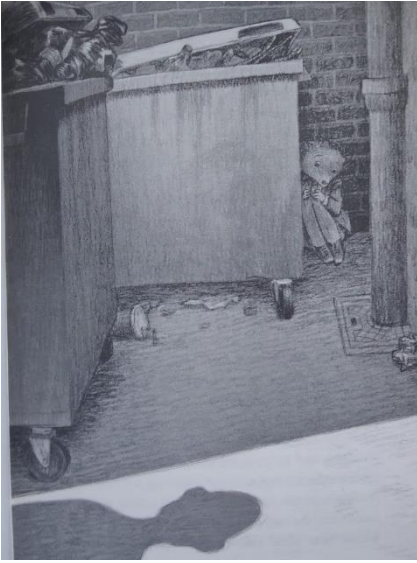

Kuva 12, Antoine Ronzon: *Jefferson* 2018. Tilannekuva, luku 12, sivu 158.

salakuljettamiseen takaisin eläinten maailmaan. Tästä huippukohdasta on luvun tapahtumakuva, jossa suuren pöydän ääressä istuvat ja seisovat eläimet – kissaa lukuunottamatta – katsovat kohti lukijaa tuimasti osan eläimistä kohottaessaan käpäliään. Kerronta paljastaa jokaisen eläimen kohottaneen tassunsa osallistumisen merkiksi, vaikka tilannekuvassa kohonneita tassuja on vain niillä, jotka lupasivat olla mukana jo ennen Jeffersonin huoneesta poistumista. Luvun kuvassa oleva kissa katsoo hämmentyneen näköisenä sivulleen ja käy ilmi, että kissa on kuuro. Kissa lupaa osallistua hyökkäykseen, vaikka ei alkuun tiennyt, mihin hän lähtee mukaan.

Kolmannentoista luvun aloituskuvana toimii kelloradio, jonka päällä on kolme pientä nappia ja rulla. Kellon näyttö näyttää ajaksi 5:00 aamulla, mutta lukija ei voi olettaa kellonajan merkitystä ennen luvun loppuvaihetta. Lukija olettanee aikaisen aamun olevan suunnitelman täyttöönpäivän aika, mutta kerronnasta ilmenee, että eläinten on tarkoitus hyökätä asuntoon vasta seuraavana päivänä. Luvun alussa eläimet Jeffersonia lukuun ottamatta lähtevät päivän aktiviteetteihin ja Jefferson ohittaa aktiviteetit ja suuntaa kohti palkkatappajien, Redin ja Mackien asuntoa ottaakseen kuvia sisäänkäynneistä ja suunnitellakseen hyökkäyksen logistisia elementtejä. Tutkittuaan rakennuksen käytäviä, hissiä ja paikannettuaan oikean asunnon Jefferson päättää vilkaista roskasäiliöiden täyttämää takapihaa varmuuden vuoksi. Siellä ollessaan Red saapuu pihalle ja Jefferson pudottaa piilossaan puhelimensa ja jää tämän vuoksi kiinni. Tämä on luvun ensimmäinen jännittävä kohta ja luvun tilannekuvan kohta.

Tapahtumakuvassa Jefferson on varjoissa suuren jätesäiliön vieressä. Hän istuu maassa

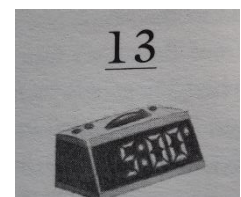
Kuva 13, Antoine Ronzon: *Jefferson* 2018. Tilannekuva, luku 13, sivu 169.

sykkyrällä katsoen pelokkaasti kohti kuvan etualalla näkyvää ihmisen varjoa. Maassa on roskia, eikä pakoreittiä ole. Tämä on kolmas tapahtumakuva, jossa epäsuotuisia ihmisiä ei kuvata tunnistettavalla tavalla. Aikaisemmin luvussa 10 Redin ja Mackien kasvoja ei kuvattu heidän kävellessä Jeffersonin ja Gilbertin ohi ja luvussa 11 teurastamotyöntekijöiden kasvoja peitti varjot. Tässä tapahtumakuvassa Red näyttäytyy vain pahaenteisenä varjona Jeffersonin pitäessä kädellään puhelinta, jonka tippuminen paljastaa hänen piilopaikkansa.

Red vie Jeffersonin asuntoon ja lyö tämän tajuttomaksi Jeffersonin väittäessä nimensä olevan muu kuin Jefferson useaan kertaan. Red ja Mackie suunnittelevat seuraavia askeleitaan ja päättävät tappaa Jeffersonin seuraavana aamuna kello 5 ennen jätehuoltotyöntekijöiden saapumista kuudelta aamulla, jotta he voisivat piilottaa siilin ruumiin roskien sekaan. Kirjan jo toisen eläimen murhan suorittajana joutuisi toimimaan Red, sillä Mackie muistuttaa tappaneensa herra Edгарin. Kellon lyödessä 5 Jefferson päättää leikkiä kuollutta selvitäkseen tilanteesta, mutta palkkatappajat kuljettavat siiliparkaa kuitenkin kohti kylpyhuonetta, jossa veriteon on määrä tapahtua. Jefferson alkaa rimpuilla hurjasti ja pääsee melkein karkuun, mutta ihmiset ovat liian nopeita. Jefferson taintuu hetkellisesti uudestaan seuraavasta iskusta ja luku päättyy ketun koputtaessa oveen ja Mackien antaessa viimeisen käskyn Redille tappaa Jefferson.

Tämä on kirjan ensimmäinen *cliffhangeriin* päättyvä luku. Cliffhanger -termille ei ole suomenkielistä vastinetta, mutta sitä käytetään narratologisissa teksteissä aina romaaneista näytelmiin ja televisiosarjoista elokuviin. Tekniikan tunnusmerkkinä on teoksen tai sen osan päättyminen uuteen konfliktiin tai kriittiseen tilanteeseen, jonka myötä tekstin kuluttaja tahtoo saada tietää konfliktin ratkaisun (Scribophile ja Tieteentermipankki 2017). Tässä luvussa konflikti on Jeffersonin ja palkkatappajien välinen jälkimmäisten pyrkiessä tappamaan ensimmäisen. Luku päättyy Ketun koputusten lakkaamiseen ja hiljaisuuteen, jonka Mackie päättää antamalla Redille käskyn toimia.

Luvun aloituskuvan merkitys tarinassa aukeaa vasta miesten aikeiden paljastuttua ja taas luvun aloituskuvan esineen merkitys Tšehovilaisena esineenä ei jää lukijalta peittoon. Jännitys rakentuu Jeffersonin herätessä pimeässä komerossa ja kuulee kirkonkellojen lyövän aamulla kolmelta ja tämän jälkeen

Kuva 14, Antoine Ronzon: *Jefferson* 2018. Lukukuva, luku 13, sivu 164.

neljältä. Miehet heräävät kelloradioon viideltä ja herätyksen onnistuttua he aikovat toimia suunnitelmansa mukaisesti.

Kello symboloi luonnollisesti aikaa ja ajankulkua, jota mittaamaan kello on luotu. Eri vuorokauden aikoihin voidaan liittää monenlaisia merkityksiä, mutta aamuyöhön ja aikaiseen aamuun on mahdollista liittää useita eri tulkintoja, joista suureen osaan liittyy taikausko. Numerologiassa numeroon viisi liitetään sosiaalisuus, avoimuus, suunnitelmattomuus ja epäluotettavuus, kun taas enkelinumeroissa samaiseen numeroon liitetään tuleva muutos elämässä ja siitä seuraavaan hyvään. Aamuyön tunteihin liittyvä taikauskoisuus liittyy toisinaan kuolemaan ja tuonpuoleiseen. Suomessa aamun aikaväliä klo 3.00–5.00 kutsutaan nimellä suden hetki, jonka aikana ihmisten ajatellaan olevan heikoimmillaan, mistä syystä vanhojen ja heikkojen on ajateltu todennäköisimmin kuolevan. Näille uskomuksille ei kuitenkaan ole tieteellistä pohjaa.

Ajan marssin lisäksi kello symboloi ajankulusta seuraavaa kuolevaisuutta. Yhdistettäessä uskomukset aamuyön tuomasta kuolevaisuudesta ja kellon itsessään kantavasta kuolevaisuuden merkityksestä, saa radiokello synkän merkityksen. Erityisen voimakkaasti esine alleviivaa kuolevaisuuden merkitystä, kun lukijalle paljastuu, että kellossa kuvattuun aikaan miesten on tarkoitus teloittaa avuton Jefferson. Ennalta määrätty paha aikomus ja Jeffersonin kyvyttömyys tehdä asialle mitään korostaa jo aikaisemmin lukujen kuvien analyysissä nostamaani rinnastusta ihmisten ja eläinten voimasuhteista. Samat voimasuhteet voi myös peilata lapsilukijan ja aikuisen välille, kun teos on suunnattu lapsille. Jeffersonin tapaan lapsi olisi avuton vastaavassa tilanteessa. Ajankulku ja sen vääjäämättömät seuraukset luovat lukijassa ahdistuksen ja pelon tunteita, kun kuolema näyttää varmalta lopputulemalta, ja Jeffersonin rimpuilu tuntuu yhtä turhalta Rediä ja Mackieta vastaan kuin ihmisten rimpuilu kuolevaisuutta vastaan.

Aloituskuvan kellon ajan myötä on tarpeellista pohtia numeroiden symboliikkaa. Numero viiden merkitystä avattuani koen mielekkääksi tarkastella myös kirjan lukunumeroa. Luvun tapahtumat sijoittuvat lukuun kolmetoista, joka erityisesti länsimaisessa numerosymboliikassa merkitsee epäonnea. Verratessamme luvun tapahtumia aikaisempiin lukuihin, on todettava luvun 13 tapahtumien olevan erityisen epäonnisia. Pienen virheen takia Jefferson jää kiinni, tulee tunnistetuksi ja pahoinpidellyksi ja lopulta kuulee murhamiesten aikovan tappaa hänet. Epäonnea lisää tieto siitä, etteivät pakettimatkalaiset ole tulossa apuun ennen seuraavaa iltapäivää. Ainoa mahdollisesti yhtä epäonninen luku on kirjan ensimmäinen luku, jonka väärinkäsityksen vuoksi Jefferson päätyy tähän epämukavaan tilanteeseen.

Kelloradio luvun aloituskuvana toimii taas mainitusti Tšehovin esineenä ja etiäisenä, mutta tällä kertaa aloituskuvan esine ei ole osa luvun tapahtumakuvan ympäristöä. Tässä luvussa

aloituskuvan esineen merkitys muodostuu vasta luvun loppupuolella usean tunnin jälkeen tapahtumakuvan tapahtumista. Aikaisemmissa luvuissa esineet ovat olleet tapahtumakuvan läheisyydessä ja ennen kaikkea aloituskuvien esineet ovat ennen tätä lukua esiintyneet kerronnassa ennen tapahtumakuvan tapahtumaa. Luku 13 on ensimmäinen luku, jossa tapahtumakuvan tilanne kuvataan huomattavasti ennen aloituskuvan esineen esiintymistä tarinassa.

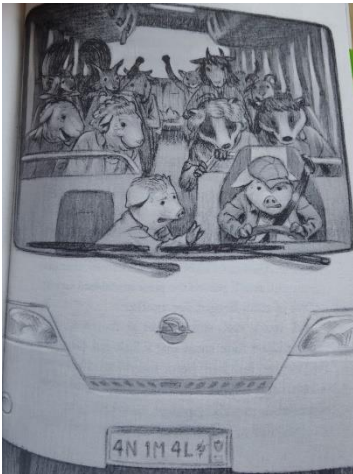
Neljännessätoista luvussa eläimet murtavat tappajien oven, tainnuttavat heidät ja löytävät verisen Jeffersonin kylpyhuoneesta. Tappajien käsi lipsahtaa ja heidän käyttämänsä teräase viiltää päähenkilömme onneksi hänen kaulansa sijaan vain korvan. Mukana oleva lammaslääkäri vakuuttelee kaikille tilanteen olevan hyvä, ja että Jeffersonin kuulo ei kärsi korvan menetyksestä. Sisälle ryntäystä ja Jeffersonin löytämisen raakaa, ja nuorelle lukijalle pelottavaa, kuvastoa väritetään kuvailemalla kanan kotkotusta ja piirretyistä tutulla tavalla roistojen tajuttomaksi lyömistä paistinpannun avulla. Jefferson saa lääkäriltä unilääkkeen ja tainnutetut rikolliset piilotetaan linja-auton tavaratilaan. Eläinten ongelmat eivät pääty menestyksekkääseen pelastusoperaatioon, vaan seuraava haaste on kuskin puuttuminen. Gilbertin serkku Roland nyrjäyttää nilkkansa ja ajokortiton Gilbert – joka on kirjan läpi lukenut tieliikennesääntöjä kortin vihdoin saadakseen – joutuu ajamaan massiivista kulkuneuvoa ekstaattisten eläinten hurratessa. Aikaisemman luvun jännitystä ja epätoivoa sekä tämän luvun alun korkeapanoksista toimintaa tasapainottaa luvun tapahtumakuva Gilbertin ajamisesta.

Kuvassa Gilbert on ajajan penkillä olkapäät koholla, sorkat tiukasti ratissa, serkkunsa lippalakki vinossa pään päällä, turvavyön rajoittamana ja pelokkaan näköisenä samalla, kun hänen serkkunsa viereiseltä penkiltä näyttää yhtä huolestuneelta viittoen rauhoittavasti sorkillaan. Kahden sian ahdinkoa ajajan valinnasta ei näe muiden matkustajien kasvoilta – päinvastoin. Jokainen hereillä oleva ja yksityiskohtaisesti kuvitettu matkustaja näyttää hymyilevän ja hurraavan, osan jopa kohottaen käpäliään kannustushuutoihin. Sikojen hermostuneisuuden kontrasti muiden matkustajien riemuun saa vielä kolmannen vastakohtaisen tunnelman, kun lukijan katse suuntautuu keskelle kuvaa kohti linja-auton takapenkkiä, missä makaa herra Jefferson Ponsonby-Smythe tajuttomana. Tämä päähenkilön tajuttomuus ja hänen kuvauksensa yksityiskohtien puuttuminen saa kuvan tunnelmaan aikaan huolestumista ja sääliä siiliraukkaa kohtaan.

Eläinkatraan tunteiden kirjo ja kuvan eri osien tunnelmaskaalan monipolvisuus kuvaa osuvasti teoksen tähänastisia tapahtumia ja tunteita. Etualan kaksikon huoli ja ahdistus etenemisestä

linja-auton ratissa kuvastaa oivallisesti Jeffersonin ja Gilbertin huolta tutkinnan läpi erilaisten esteiden noustessa. Gilbert kuskina ei tiedä tarkkaan mitä hän tekee ja kiinni jäädessään hän tulisi olemaan suurissa vaikeuksissa lain kanssa. Samoin Jefferson kirjan läpi ei tiennyt mitä hän oli tekemässä, ja hän olisi varmasti ollut vielä suuremmissa vaikeuksissa kiinni jäädessään. Roland kuvassa rauhoittelee epävarmaa kuskia, kuten kuski kirjan aikaisemmissa luvuissa rauhoitteli ja kannusti ystävänsä jatkamaan tutkintaa loppuun saakka.

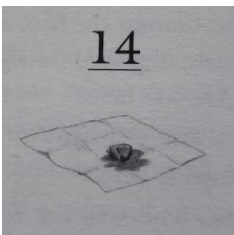
Muiden kyytiläisten into ja riemu muistuttaa lukijaa aikaisemmista onnistumisista Jeffersonin ja Gilbertin selvittäessä postikortin salat, löytäessään piilossa olleen avaimen ja

Kuva 15, Antoine Ronzon: *Jefferson* 2018. Tilannekuva, luku 14, sivu 197.

saadessaan selville Edgaria auttaneista ihmisistä. Eläinten into tässä kuvassa palauttaa myös luvun 12 tilannekuvan mieleen, jossa eläinten tuimat ja päättäväiset kasvot katsoivat kohti lukijaa osan silloinkin kohotettua kätensä solidaarisuuden merkiksi. Tässä kuvassa eläimet ovat yhtä lailla samassa veneessä yhteistyötä tehden ja suunnitelman kriittisimmän osuuden hoidettuaan jatkavat yhä tajuissaan olevan sankarin kannustamista. Tajuton Jefferson linja-auton takaosassa muistuttaa lukijaa toivottomuudessa ja huolesta, jota Jefferson koki tarinan aikana ensin löytäessään Edgarin ja paetessaan metsään, etsiessään Edgarin Granvilleläistä asuinpaikkaa ja keinoa avata työpöydän laatikko ja vaarasta, jossa Jefferson oli vain hetki sitten.

Jeffersonin pelastuminen oli täpärällä, mistä kertoo myös luvun aloituskuva. Aloituskuva koostuu auki taitellusta nenäliinasta, jonka taitokset muodostavat yhdeksän osaa. Näistä osista

Kuva 16, Antoine Ronzon: *Jefferson* 2018. Lukukuva, luku 14, sivu 187.

keskimmäisellä on etäisesti kolmionmallinen pala, jonka alapuolelta nenäliina on kostea tummasta nesteestä. Kerronnasta paljastuu kolmionmallisen palan olevan Jeffersonin korva. Korvan alapuolella oleva nenäliinan värjännyt neste on siis verta. Vaikka aloituskuvasa kuvataankin irrallista ruumiinosaa, ei kuva ole raaka. Leikatun korvan leikkauskohta on tasainen ja sileä, eli alkuun esinettä ei välttämättä edes ymmärrä Jeffersonin korvaksi.

Korva ei esiinny nenäliinassa aloituskuvan kuvaamalla tavalla, vaan lammaslääkärin huuhdeltua Jeffersonin kasvot nähdäkseen paremmin hän antaa korvan Gilbertille kehottaen tätä käärimään korvan nenäliinaan. Kuvassa avoin nenäliina symboloi totuuden julki tulemistä ja salaisuuksien puuttumista tilanteessa. Jokainen paikalla ollut eläin tietää totuuden tapahtumista ja tämä totuus on vietävä vielä julkisempaan tietoisuuteen eläinten maailmassa. Nenäliinan taitokset symboloivat tarinan moninaisia käännteitä ja edistymistä aina vaikeudesta

toiseen sekä johtolangasta seuraavaan. Taitosten muodostamat osat kuvaavat hahmoja, joihin tapahtumat ovat vaikuttaneet.

Mikäli osioille tahtoisii antaa oman hahmonsa, kuuluisi keskimäinen osio kysymyksettä Jeffersonille, sillä hänen korvansa on siinä ja tarina seuraa häntä. Jeffersonin alapuolella oleva osio kuvastaisi Gilbertiä, sillä kyseinen osa on Jeffersonin veren tahrима ja siten Jeffersonin kokemuksista eniten vaikuttanut. Veri nenäliinassa symboloi tämän tulkinnan kautta Edgarin murhaa, joka vaikuttaa tämän kertomuksen valossa eniten Jeffersoniin ja tämän kautta Gilbertiin. Veri on levinnyt kahteen muuhunkin osioon, joista yksi kuuluu Edgarin veljentytär Sophielle, vaikka hän on tähän mennessä esiintynyt vain lyhyesti kerronnassa. Toinen veren hieman tahrима osio kuuluu Roxannelle, joka edustaa koko eläinaktivismiliikettä, joka puolestaan on Edgarin menehtymisen myötä vailla johtajaa. Muihin osioihin en laita hahmoja, sillä käytännössä kenet tahansa nimetyn hahmon voi laittaa veren tahrимattomiin osioihin.

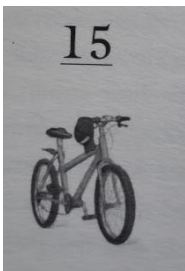
Korva nenäliinassa symboloi tilanteen täpäryyttä. Suomeksi sanonta ”karvan varassa” kuvaa tilannetta hyvin, kun aika oli kortilla eläinten rynnätessä sisään ja tappajan käden lipsahti tarkoiteltulta alueelta Jeffersonin päälakea kohti. Menetty korva kuvaa menetystä, jonka eläinten kaupunki ja aktivistit kohtasivat Edgarin kuollessa, mutta menetys ei kuitenkaan jäänyt irralliseksi, sillä Edgarin kuolema vaikutti niin ihmisten kuin eläinten elämään suuresti. Vaikka leikattu korvalehti on lääkärin mukaan Jeffersonille vain koriste enemmän kuin toimintaan vaikuttava elin, tilanteen täpäryys ja konkreettinen todiste miesten vaarallisuudesta on kaikkea muuta kuin vain esteettinen lisä.

Luku päättyy uuteen cliffhangeriin, kun Gilbertin nykivä ja lakeja noudattamaton ajo johtaa tullitarkastajien välkkyviin valoihin. Linja-autoa seurannut punainen auto, jonka päällä on polkupyörä, ohittaa eläinten pysäytetyn kulkuneuvon tässä kohtaa.

Gilbert pysäyttää linja-auton ja luku alkaa tuiman näköisen poliisin kertoessa aikomuksistaan tarkistaa matkatavarat. Matkatavaroiden seassa on nukutusaineista toipuvat murhaajat Red ja Mackie, joista toinen aloittaa ruuman lattian paukuttamisen ja huutamisen. Poliisit eivät kuule tätä, kun eläimet keksivät äänekkään laulun rikollisten sanoja ja hakkaamista mukaillen. Eläinten metelöidessä Roland ja Gilbert hukkaavat aikaa avaimen kanssa, kun poliiseista toinen tulee ilmoittamaan, ettei tavaratila ole lukossa. Poliisien mennessä tarkistamaan tavaroita ja toivon ollessa mennyt, pyyhältää poliisien ohi leikuvan oranssitukkainen nainen polkupyörällä varastaen

vanhemman konstaapelin lippalakkin ohi hurjaa vauhtia ajaessaan. Tämä nainen on Roxanne, joka oli seurannut eläimiä varmistaakseen, etteivät he jää kiinni. Poliisit hätyyttävät eläimet jatkamaan matkaansa ja lähtevät itse ajamaan lakkivarasta takaa, vaikkakin turhaan. Eläimet jatkavat matkaansa, antavat vangeilleen lisää rauhoittavia ja saapuvat myöhään yöllä eläinten maailman poliisiasemalle. Roland kertoo poliiseille syynsä olla paikalla ja luku päättyy eläinmaailman poliisitanskandoggien ajoneuvon nousemiseen aseet koholla kohti unilääkkeistä sekavaa Jeffersonia, joka on yhä huolissaan jätettyään palauttamatta hotellin sateenvarjon Granvillessa.

Kuva 17, Antoine Ronzon: Jefferson 2018. Lukukuva, luku 15, sivu 200.

Luvun aloituskuvassa on paikallaan oleva maastopyörä, jonka vasemmassa sarvessa (lukijan suunnalta) on lippalakki. Maastopyöräksi kulkuneuvo paljastuu leveiden renkaiden ja niiden urien vuoksi, sekä lokasuojien muodosta. Kirjan aikaisemmassa luvussa puhuttiin polkupyörästä auton katolla, mutta Roxannen pyyhältäessä paikalle, käytettiin polkupyörästä tarkempaa nimitystä 'maastopyörä'.

Lippalakki aloituskuvassa on pohjaväritään tumma ja sen etuosassa lipan yläpuolella on vaalea suorakulma. Suorakulmassa ei ole tekstiä, mutta siinä voisi lukea sana 'poliisi' tai 'tulli'. Kerronnasta tiedämme Roxannen napanneen asusteen univormuun pukeutuneen tullivirkailijan päästä ja laittaneen sen omaan päähänsä. Esineet toimivat totuttuun tapaan etiäisinä tekstissä, mutta tällä kertaa kaksi toisistaan erillistä esinettä käyttötarkoitukseltaan ja esiintymistavaltaan on laitettu yhdessä kuvaan. Kumpaakaan esinettä ei voi väittää toista vähäarvoisemmaksi kerronnassa tarinan ja luvun merkityksen kannalta. Aikaisemmissa luvuissa tapahtumakuva on usein sijoittunut luvun huippukohtaan, mutta tällä kertaa luvun aloituskuvan esineet ovat kriittisiä huippukohdan tapahtumissa, kun Roxanne juuri ennen sidottujen ihmisten löytymistä tavaratilasta pyyhältää paikalle.

Polkupyörä symboloi liikettä ja mukautuvuutta, sillä polkupyörä lienee yksi maastoon mukautuvimmista kulkuvälineistä. Liike, nopeat ratkaisut ja mukautuvuus esiintyvät luvussa Roxannen ripeiden valintojen muodossa ja tämän pystyessä pakenemaan autolla liikkuvilta virkailijoilta metsään antaen eläimille tekosyyntä liueta paikalta. Samaa mukautuvuutta ja ripeitä ratkaisuja suorittavat myös eläimet laulaessaan rikollisten äänen yli ja tappaessaan aikaa avainten ojentamisen kanssa. Nämä nopeat päätökset ovat kerronnassa olennaisia.

Virkavallan lakki symboloi poliisilaitosta ja lakin esiintyminen kerronnassa tekee virkavallasta naurunalaisen. Eläinten laulu hämäykseksi ja poliisien suuttuminen Roxannen osoittaman epäkunnioituksen puolesta tekee tasajalkaa polkevat poliisit piirrosmaisiksi karikatyyreiksi, joille oma auktoriteetti merkitsee enemmän, kuin työn suorittaminen. Virkavaltaa

edustavan asusteen ja eläinaktivistin ajaman polkupyörän kontrasti tekee takaa-ajosta humoristisen, kun auktoriteettia, univormua ja virka-ajoneuvoa vastaan nousee leiskuvan oranssitukkainen nuori nainen maastopyörällä aseenaan vain provosointi ja vikkelä tapa ajatella ja polkea. Kahden ihmispoliisin naurunalaiseksi saattaminen ja epäkunnioitus ei kuitenkaan näyntydy teoksessa virkavaltavastaisuutena. Naurun kohteena on enemmän ihmisen ja ihmispoliisin ego. Kidnappaamisen moraalisuudesta ei kylläkään puhuta teoksessa, vaan tarkoituksen annetaan pyhittää keinot.

Viidennessätoista luvussa tapahtumakuva ei koske poliisien ja Roxannen, saati poliisin ja eläinten kanssakäymistä. Tapahtumakuva antaa lukijan ensimmäistä kertaa nähdä Redin ja

Kuva 18, Antoine Ronzon: Jefferson 2018. Tilannekuva, luku 15, sivu 202.

Mackien. Roxanne kuvailee Mackieta luvussa yhdeksän pitkänä ja laihana, kun Rediä hän kuvailee lihaksikkaana. Jefferson jäädessään kiinni luvussa kolmetoista mainitsee Mackien olevan rokonarpinen kasvoiltaan ja hänen päässään on pipo. Kuvailuissaan Jefferson maalaa onttoisieluisia miehiä, joiden ruma ulkokuori heijastaa heidän sisintään.

Viidennentoista luvun tapahtumakuvassa kaksikko ei näytä ilkeältä. Mackie makaa kyljellään Redin edessä toinen silmä auki, kulmakarvat rypyssä joko heräämisen tai huolen vuoksi. Hänen kaljunsu kiiltää ja hän on täysin köysien rajoittama. Hänen takanaan Red on yhä unessa, pää nojaten reppuun ja pipo hieman vinossa ja suu uneliaan mutrussa. Redin kasvot ovat sileät ja hän

on sidottu samalla tavalla kuin hänen hereillä oleva rikostoverinsa. Kerronnassa kuvataan, kuinka rikolliset huutavat ja paukuttavat linja-auton tavaratilassa, mutta kuvassa he ovat unessa tai vasta heräämässä ja ennen kaikkea he ovat hiljaa. Kaksikon kuvaaminen näin rauhallisina ja ilman raivoa vie heidän aikaisemmin saamaansa hirviömäistä olemusta pois tehden kaksikosta tavallisen oloisia miehiä. Heidän tavallinen olemuksensa ei kuitenkaan tee heidän teoistaan vähemmän kammottavaa – päinvastoin. Pelottavaa tässä kuvauksessa on heidän hirviömäisen olemuksensa puuttuminen, sillä heidän pahuutensa on kuoren alla. Tämä kuvaus muistuttaa lukijaa siitä, että minkä tahansa näköinen henkilö voi sisimmällään olla huono ihminen, vaikka tämä näyttäisi tyystin tavalliselta. Valinta kuvata rikolliset tällä tavalla on varmasti oikea tapa lastenkirjallisuudessa nimenomaan siksi, että tavallinen ulkokuori ei tarkoita tavallista sisintä ja ennen kaikkea ruma, erilainen tai pelottava ulkokuori ei tee ihmisestä pahaa.

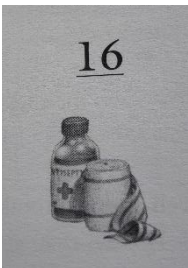

5.4 Loppuratkaisu

Kirjan kaksi viimeistä lukua käsittelevät tapahtumien loppupuintia. Kuudestoista luku rauhoittaa tilannetta aikeisemmista luvuista. Kertomuksen huippukohta on ohitettu ja tarina kulkee kohti häivytystä ja loppuratkaisua. Kuudestoista luku on selkeästi häivytyksen ja laskevan toiminnan vaihetta kirjan tapahtumia draaman kaareen verrattaessa.

Jefferson herää sairaalasängystä ja antaa innokkaalle sairaanhoitajalle nimikirjoituksen. Jefferson saa kuulla Redin ja Mackien lopulta tunnustaneen tappaneensa herra Edgarin ja siitä syystä Jefferson on noussut julkisuuden hahmoksi, jota väärin perustein syytettiin murhasta. Jefferson saa vierailijoilta ylenpalttisen määrän lahjoja ja hän suostuu antamaan yhden ainoan haastattelun lehdistölle. Tämän haastattelun saa hoitaakseen nuori hevonen, joka oli ainoa lehtiin kirjoittanut ammattilainen, joka epäili Jeffersonin syyllisyyttä. Pään ympäri menevän sideharson poistuttua Jefferson antaa Edgarin veljentyttären, Sophien tulla vierailemaan häntä sairaalassa. Sophie saa takaisin antamansa postikortin ja Jeffersonin hänelle tuoman lumisadepallon, joka on kopio postikortissa olevasta maisemasta.

Luvun 16 aloituskuvassa on haavanhoitotarvikkeita. Aloituskuvassa etualalla on

sideharsorulla, jonka aukinainen pää laskostuu itsensä ylle. Harsorullan takana on lääkepullo, jonka sisällä on nestettä. Pullon tunnistaa lääkepulloksi sen etiketistä, jossa komeilee suuri risti, jonka alapuolelta erottuu keskeneräisenä sana “ntisepty”. Kokonaisena sana olisi “antiseptyl” ja tarkoittaisi antiseptistä, eli desinfioivaa. Selkeitä tuotenimiä ei haavanhoitotarvikkeissa ole.

Kuva 19, Antoine Ronzon: Jefferson 2018. Lukukuva, luku 16, sivu 213.

Esineet kertovat lukijalle jo ennen luvun lukemista, että Jefferson on sairaalassa. Kuvaan valikoituneet esineet liittyvät suoraan haavanhoitoon desinfioivan nesteen ja haavansitomistarvikkeiden vuoksi. Mikäli tarkoitus olisi

kuvata vain epämääräistä sairaanhoitoa, olisi kuvassa voinut yhtä hyvin olla rokoteneula tai laastari. Kuva kertoo lukijalle, että tarvikkeita käytetään Jeffersonin korvan silpomisesta johtuneeseen vammaan. Kuvan esineet eivät myöskään maalaa hengenvaarallista tilannetta sairaalassa, kuten EKG-käyrän tai hengitysavustuslaitteiden kuvaaminen olisi tehnyt. Lukija saa hengähtää rauhassa tietäen, että kaiken kaikkiaan Jefferson Ponsonby-Smythe on turvassa ja hänestä huolehditaan.

Edellisen luvun jännittävä lopetus poliisikoirien osoittaessa aseensa kohti Jeffersonia ei olettaudu Jeffersonin sairaalassa olon syyksi.

Aloituskuvan esineet symboloivat terveydenhoitoa, huolenpitoa ja turvaa, jota terveydenhoito tuottaa asiakkailleen. Erityisemmin desinfiointiainepullon kyljessä oleva etiketti, jossa komeilee apteekkien ja terveydenhoitolaitosten ulkopuolelta tuttu ristikuvio symboloi ammattitaitoista terveydenhoitoa, jota sairaalan asiakas olettaa saavansa. Punainen risti on kansainvälisesti tunnettu, tunnistettu ja suojeltu symboli, jonka väärinkäyttö on rikos Geneven rauhansopimuksen mukaan. Tämä koskee yksityishenkilöitä, organisaatioita, yrityksiä ja virkavaltaa. (redcross.org 2024 & redcross.fi 2024.) Kuvat *Jeffersonissa* ovat mustavalkoisia, eivätkä edusta mitään yllä mainituista, joten symboli ei riko lakia. Turva ja huolenpito luvussa 16 näkyy hoitajien pitäessä huolta Jeffersonista tämän toipuessa korva uudelleenkiinnityksestä ja Jeffersonin saadessa Gilbertin, pakettimatkoilijat ja perheenjäseniään vierailijoiksi.

Luvussa Gilbert kertoo poloiselle sankarillemme pakettimatalla olleen kanan laittaneen Jeffersonin irronneen korvan muoviastiaan ja jäihin, minkä seurauksena lääkärit pystyivät ompelemaan kolmion takaisin oikealle paikalleen. Neljännentoista luvun aloituskuvana ollut korvan pala nenäliinassa ei ollut lopulta elimen viimeinen säilytyspaikka ennen kotikaupunkiin saapumista.

Luvun tapahtumakuvassa lukija näkee Jeffersonin kuten vierailevien eläinten tavalla. Jefferson makaa sairaalasängyssä katsoen kohti lukijaa. Hänen päänsä on kääritty sideharsoon siten,

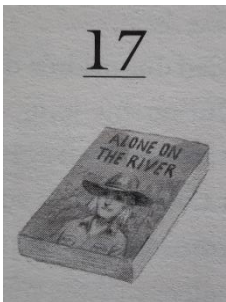

Kuva 20, Antoine Ronzon:
Jefferson 2018. Tilannekuva,
luku 16, sivu 215.

että hänen terve korvansa ja osa pääläen piikkejä pilkottaa kääreiden läpi. Muut pakettimatalla olleet eläimet säälivät pientä ystäväänsä, mutta lukijaa huvittaa siteiden ilmaisemasta vakavuudesta huolimatta rusetti, jonka siteet muodostavat Jeffersonin pään päälle. Jeffersonin tassut ovat hänen vatsansa päällä paikallaan, ja hänen molemmat sivupöytänsä ovat täynnä lahjoja, kukkia ja suklaita vierailijoilta. Toisella sivupöydällä on Jeffersonin puhelin näyttö pimeänä. Hän saa kuitenkin viestin, jossa kerrotaan punaisen oravan paenneen metsään lippalakin kanssa, toivotaan eläinten saapuneen perille turvallisesti, sanotaan taistelun jatkuvan ja kohotetaan malja elämälle. Tämä viesti tuntemattomasta numerosta kertoo punatukkaisen Roxannen päässeen poliiseja pakoön, ja eläinsuojeluaktivistit jatkavat osaansa taistossa teurasteollisuutta vastaan.

Seitsemästoistoluku on kirjan viimeinen. Loppuratkaisuun kuuluvalla tavalla luku sitoo tarinan auki jääneet langat yhteen. Jefferson palaa kotiin löytääkseen kirjan alussa uuniin jättämänsä perunaruohan mustaksi käristyneenä ja inhottavana. Hän yllätyksekseen ei ole onnellinen saadessaan nauttia omasta rauhasta, vaan huomaa kaipaavansa pakettimatkalaisten seuraa. Matkalla ollut kana soittaa hänelle uudelleen näkemisestä ja Jefferson hyväksyy tarjouksen innolla. Hän tekee tapaamiseen perunaruohan, joka viime kerralla jäi uuniin kahdeksi viikoksi ja pyytää Sophien seuralaisekseen. Eläimet katsovat kuvia matkalta ja Jefferson yllätetään videolla, jonka Jeffersonin lempikirjailija Chuck on lähettänyt. Mikä parempaa – Chuck on paikalla oikeasti ja lupautuu ajamaan eläinten asiaa ihmisten maailmassa. Sophien tehdessä lähtöä juhlista hän saapuu vielä Jeffersonin luo kysyen takeltelevaan ja hermostuneeseen tapaan, haluaisiko Jefferson lähteä hänen kanssaan ottamaan yhden juomat.

Ensimmäisten lukujen tapahtumista moni saa arvoisensa päätöksen viimeisessä luvussa. Jo mainittu perunaruoka, joka ensimmäisessä luvussa jää uuniin Jeffersonin kokiessa raskaita syötöksiä, saa uuden elämän, kun Jefferson vie astian pakettimatkalaisten uudelleen

Kuva 21, Antoine Ronzon: Jefferson 2018. Lukukuva, luku 17, sivu 224.

kokoontumiseen. Toinen uudelleen noussut esine on ensimmäisessä luvussa ensi kertaa esitelty kirja ”Yksin joella” (oma käänös), jonka kirjoittaja on Chuck. Viimeisessä luvussa kirja nousee aloituskuvan aiheeksi. Kuvan kirjan kannessa on hymyilevä mieshahmo, jonka pitkät vaaleat hiukset laskeutuvat suorina alas leveälierisen seikkailijahatun alta. Miehen yläpuolella on englanninkielisessä käännöksessä teksti ”Alone on the river.” Kirja on vaihteeksi täysin erillinen illustraatio ilman liikettä.

Kirjan merkitys tarinalle ei liity itse kirjaesineeseen vaan enemmän kirjan kannessa komeilevaan mieheen. Vaikka kirja on kulkenut kertomuksen tapahtumien läpi Jeffersonin ja Gilbertin molempien lukiessa kirjan, liittyvät viimeisen luvun käännteentekevät kohtaukset Chuckiin. Chuck edustaa jokaista ihmistä, joka ei hyväksy teuraseläinten kaltoinkohtelua, mutta ei kuitenkaan ole lopettanut tai edes vähentänyt lihansyöntiä. Chuck kuvastaa ihmisten kykyä muuttua, mikäli heillä on oikea motivaatio. Chuckille tämä motivaatio tulee Gilbertin kertoessa Jeffersonin kokemista asioista ja todistamistaan teurastamon käytänteistä.

Kirja esineenä symboloi tarinaa ja kertomusta sekä sen saattamista loppuun, kun kirja esiintyy suljettuna. Viimeisten lukujen myötä monet keskeneräiset sivujuonet saavat ratkaisunsa Jeffersonin siskon saatua omat vaatteet takaisin luvun kolme tapahtumien jälkeen ja Jeffersonin perheen tullessa vierailemaan hänen luonaan sairaalassa ja ennen kaikkea – Jeffersonin maine on saatu puhdistettua. Tämä tarina on saatu päätökseen ja ihmisten maailmassa kesken jäänyt tarina ei

vaadi urheilta eläimiltä muita tekoja, sillä tämä on ihmisten ongelma hoitaa. Kirjan viimeinen auki jäänyt lanka tulee sidottua ratkaistujen nippuun, kun Sophie pyytää Jeffersonin juomille.

Luvun huippukohta on Chuckin nouseminen varjoista ja Jeffersonin keskustelusta hänen

*Kuva 22, Antoine Ronzon:
Jefferson 2018. Tilannekuva,
luku 17, sivu 234.*

kanssaan, mutta kirja päättyy kuvaan, jonka tapahtumia kerronta ei kuvaa. Sophien pyydettyä Jeffersonia juomille päättää sanallisen kertomuksen ilman, että lukija saa Jeffersonilta vastausta. Vastaus sen sijaan näytetään kirjan viimeisessä tapahtumakuvassa, kun Sophie ja Jefferson kävelevät jalankulkuväylällä katuvalojen ja tähtien alla yöilmassa toisiaan kohti katsoen. Tapahtumakuvan sijoituessa iltaan, hahmojen kävellessä katsojasta pois ja heidän keskittyessä vain toisiinsa katsojan sijasta, saa lukija selkeän merkin siitä, että tarina on päättynyt. Kaikki Jeffersoniin liittyvät sivujuonet on saatettu päätökseen, kun protagonistista kävelee rakkausintressinsä kanssa kohti öistä kaupunkia.

6. LOPPUPÄÄTELMÄT

Kaikkien kuvien käsittelyn jälkeen on tarpeen ottaa askel taakse päin ja palata tutkimuskysymyksiin, jotka esitin tutkielmani alkupuolella. Tutkielmassani pohdin kirjassa esiintyviä kuvia ja niiden merkityksiä suhteessa tarinaan ja toisiinsa. Hypoteesiksi esitin lukujen alkukuvien toimivan etiäisinä tai Tšehovin aseiden tapaisina vihjeinä tulevista tapahtumista.

Hypoteesini osoittautui todeksi ja kukin luvun aloituskuva kuvasi omissa luvussaan merkittävää esinettä. Selkein esimerkki tästä on epäilyksettä ensimmäisen luvun aloittava kuva saksista, jotka toimivat vihjeenä tapahtuneesta herra Edgarin murhasta. Muut aloitus kuvat eivät kannalla samalla suoraa odotusta murha-aseesta, mutta niiden merkitys on tarinan kannalta oleellinen. Tästä esimerkkinä toimii lukujen 5–7 aloitus kuvat, joissa esiintyvät postikortti, kortissa esiintynyt silta ja naulassa roikkuva avain, joista jokainen on kriittinen osa Edgarin salaisen elämän ratkaisussa. Osa aloitus kuvista ei liity suoraan murhaan tai sen ratkaisuun. Osa kuvista sen sijaan

kuvaa sosiaalista kanssakäyntiä ja voimakkaita tunteita, kuten tekevät luvun neljä nenäliinarasia, luvun 9 juotavat ja luvun 11 leivokset. Näiden lukujen aloituskuvin voi huomata, että vuorovaikutusta ja emotionaalisuutta kuvaamaan on valittu esineitä, jotka eivät esiinny yksin. Nenäliinarasian yhteydessä kuvataan nenäliina, juomalasin parina on kuppi kaakaota ja voisarvia on kaksi.

Tutkimuskysymyksissäni esitin kysymyksen alkukuvien kantamista vertauskuvallisista merkityksistä. Esineet eivät aloituskuvin toimineet vain itsensä kuvina, vaan kuvien esineet kantoivat erilaisia symbolisia merkityksiä tarinan luomassa ympäristössä. Useassa aloituskuvassa toistuva teema oli tukeutuminen ystäviin ja yhteistyön tärkeys, kuten aikaisemmin mainituissa luvun neljä aloituskuvassa, mutta myös lapsuudenkulttuuriin viittaavaa symboliikkaa löytyi esimerkiksi luvun kaksi aloittaneen puumajan rungosta, jota aika oli heikentänyt. Jokainen aloituskuva on esittämäänsä esinettä laajamerkityksellisempi eikä kuvien vertauskuvallisuutta tai symbolistisuutta voi tiivistää vain muutamaaan piirteeseen.

Tutkimuksen alussa oletin, että aloituskuvat eivät sisältyisi lukujen suurempiin tapahtumakuviin, vaan että aloituskuvien esineet olisivat rajauksen ulkopuolella. Tämä hypoteesiksi muodostunut ajatus todistui kuitenkin vääräksi, sillä luvun kahdeksan aloitti kuva matkapuhelimesta, joka näkyi saman luvun tapahtumakuvassa. Sama matkapuhelin näkyy myös luvun 16 tapahtumakuvassa Jeffersonin sairaalapöydällä. Oletus osoittautui vääräksi myös luvussa 13, kun aloituskuvan kelloradio ei ole lähimaillakaan tapahtumakuvassa roska-astioilla kyyristelevää Jeffersonia edes ajassa.

Vaikka tämä toinen oletukseni osoittautui vääräksi, tilannekuvista itsestään löytyi koko teoksen läpi kantava säännönmukaisuus; jokainen tapahtumakuva kuvaa sen luvun huippukohtaa, johon kuva sijoittuu lukuun ottamatta viimeistä tapahtumakuvaa. Aina Edgarin ruumiin löytymisestä ensimmäisessä luvussa kuudennentoista luvun sairaalassa heräämiseen tapahtumakuva kuvaa luvun huippukohtaa. Viimeisen luvun tapahtumakuva ei tee näin, sillä kuva laajentaa kertomusta edelleen lukijalle, vaikka kirjoitettu tarina ei jatkukaan. Sen sijaan lukijan annetaan portti, jonka kautta tarinan ei tarvitse loppua, kun Sophie ja Jefferson kävelevät tapahtumakuvassa pois. Toisin sanoen, viimeisen luvun tapahtumakuvan funktio on toisenlainen kuin aikaisemmissa luvuissa, minkä vuoksi poikkeavuuden voidaan ajatella vahvistavan havainnon.

Tutkimukseni osoittaa, että lastenkirjallisuudessa kuvien merkitykset voivat olla merkitykseltään monimuotoisia ja rikkaita. *Jeffersonissa* kuvat kuvaavat protagonistin matkaa niin fyysisesti kuin psyykkisesti kuitenkin paljastamatta liikaa ennen aikaisesti. Fyysistä matkantekoa kuvaa mm. luvun 12 linja-auto ja luvun kuusi silta, kun taas psyykkistä matkantekoa kuvaa luvun yhdeksän virvokkeet, jotka symboloivat aikuisuutta ja lapsuutta. Tässä vaiheessa muistutan, että

tulkinnat ovat aina kiinni tulkitsijasta itsestään, eikä ole olemassa oikeaa tai väärää tapaa tulkita aloituskuvien esineiden kantamia merkityksiä. Jefferson on kertomus murhasta, väärin syytetystä viattomasta, murhan ratkaisusta ja oikeuden hakemisesta, mutta se on kertomus myös ystäväydestä, aktivismista, oikeusmurhasta, läheisyydestä, luottamuksesta ja aikuistumisesta. Myös lastenkirjallisuudessa kuva on muutakin kuin vain kuva. Mikäli teosta haluaa tutkia enemmän, tarjoavat tilannekuvat paljon muutakin kuin vain suhteensa aloituskuvien esineisiin. Samalla tavalla kirjan teemoissa eläinoikeusaktivismi, korruptio politiikassa ja lasten asema yhteiskunnassa eläinten rinnalla tarjoavat varmasti kiinnostavia näkökulmia, joihin en suuremmin tässä voinut paneutua, mutta jollekulle toiselle kyseiset suuntaukset *Jeffersoniin* liittyen voisivat olla antoisia.

7. LÄHTEET

Abate, Michelle Ann (2013). *Bloody Murder: The Homicide Tradition in Children's Literature*. Baltimore: The John Hopkins University Press.

Barthes, Roland (1964/1986). *Kuvan retoriikkaa*. Suom. Kristiina Widenius teoksessa Lintunen Martti (toim.) *Kuvista sanoin 3: Ajatuksia valokuvasta*. Porvoo: Suomen valokuvataiteen museon säätiö, 71–92.

Bosch, Emma (2014). Texts and Peritexts in Wordless and Almost Wordless Picturebooks. Teoksessa Bettina Kümmerling-Meibauer (toim.) *Picturebooks: Representation and Narration*. New York: Routledge, 71–91.

Cadden, Michael (2011). *Telling Children's stories: Narrative Theory and children's literature*.

Grenby, Matthew (2008). *Children's Literature*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Harding & Pinsent (2008). *What do you see? International perspectives on children's book illustration*.

Hunt, Peter (2005). *Understanding Children's Literature*.

Kallinen, Timo & Kinnunen, Taina (2021). Etnografia. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>>. [Viitattu 2.10.2024]

Kümmerling-Meibauer, Bettina (2014). *Picturebooks: Representation and Narration*. New York: Routledge.

Laaksonen, Kaisa (2022). *Johdatus lastenkirjallisuuden tutkimukseen*.

Mikkonen, Kai (2005). *Kuva ja sana: Kuvan ja sanan vuorovaikutus kirjallisuudessa, kuvataiteessa ja ikonotekstissä*. Helsinki: Gaudeamus Kirja.

Moustaka, Clark E (1990). *Heuristic research design, methodology, and applications*. SAGE.

Mustola, Marleena (2014). *Lastenkirja. Nyt*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Nikolajeva, Maria & Scott, Carole (2006). *How Picturebooks Work*. New York: Routledge.

Nodelman, Perry (1988). *Words about pictures: The narrative art of children's picture books*.

Northrup, Mary (2012). *Picture books for Children: Fiction, Folktales and Poetry*. American Library Association.

Painter, Clare & Martin, J. R & Unsworth, Len (2013). *Reading Visual Narratives: Image Analysis of Children's Picture Books*. Equinox Publishing Ltd.

Patton, Michael Quinn (2002). *Qualitative Research & Evaluation Methods*. 3. painos. Lontoo: Sage Publication.

Piippo, Laura & Kilpiö, Juha-Pekka (2022). *Intermediaalinen kirjallisuus*. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 132, Jyväskylän yliopisto.

Redcross.fi (2024). *Red Cross – A Symbol that Protects*. Tarkka osoite: <https://www.redcross.fi/our-work/the-red-cross-symbol/#:~:text=Few%20people%20know%20that%20the,of%20the%20International%20Red%20Cross>. Katsottu 9.4.2024

Redcross.org (2024). *Red Cross Emblem Symbolizes Neutrality, Impartiality*. Tarkka osoite: <https://www.redcross.org/about-us/news-and-events/news/2020/red-cross-emblem-symbolizes-neutrality-impartiality.html>. Katsottu 9.4.2024.

Rimmon-Kenan, Shlomit (1983). *Kertomuksen poetiikka*. Suom. Auli Viikari. Tampere: Tammerpaino Oy, 1991.

Rudd, David (2010). *The Routledge Companion to Children's Literature*. Routledge.

Salisbury, Martin & Styles, Morag (2012). *Children's Picturebooks: The Art of Visual Storytelling*

Scribophile.com, Callaghan Fija. *What is a Cliffhanger? Definition, Examples, and How to Write Great Ones*. Tarkka osoite: <https://www.scribophile.com/academy/what-is-a-cliffhanger>. Katsottu 5.4.2024.

Tieteentermipankki (2017). *Cliffhanger*. Tarkka osoite: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:cliffhanger>. Katsottu 4.4.2024.

Tieteentermipankki (2020a). *Semiotiikka: denotaatio*. Tarkka osoite: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Semiotiikka:denotaatio>. Katsottu 17.11.2023.

Tieteentermipankki (2020b). *Semiotiikka: konnotaatio*. Tarkka osoite: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Semiotiikka:konnotaatio>. Katsottu 17.11.2023.

Van Manen, Max (1990). *Researching Lived Experience: Human Science for an Action Sensitive Pedagogy*. New York: State University of New York Press.

Wagner, Peter (2012). *Icons - Texts - Iconotexts*. De Gruyter.

Worldkidlit.org (2020). *Interview with Ros Schwartz: Jefferson by Jean-Claude Mourlevat*.
Haastattelijana Claire Storey. Tarkka osoite: <https://worldkidlit.org/2020/12/14/interview-with-ros-schwartz-jefferson/>. Katsottu 17.03.2024.

Aineisto:

Mourlevat, Jean-Claude (2018) *Jefferson*. Lontoo: Andersen Press Limited.